

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъэралыгъо тынхэр
афэгъэшъошэгъэным ехылагъ

ІофшӀэнымкӀэ гъэхъагъэхэр зэрилэхэм ыкӀи илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу зэрэлажъэрэм афӀшӀ цытхъуцӀэу «Урысые Федерацием изаслуженнэ врач» зыфилорэр Хъут Фатимэ Лъэустэнбый ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникэ симэджэщым» иотделение ипачӀэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием и Президентэу В. ПУТИН
Москва, Кремль
жъоныгъуакӀэм и 2, 2014-рэ илъэс
N 290

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

2014-рэ илъэсым иа І-рэ мэзищ
урыпсэунымкӀэ анахъ
ахъцэ макӀэу агъэнэфагъэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу N 119-р зытетэу «Адыгэ Республикэм урыпсэунымкӀэ анахъ ахъцэ макӀэр зэрэцагъэнафэрэм ехылагъ» зыфилоу 1999-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 5-м аштагъэм тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешы:

1. 2014-рэ илъэсым иа І-рэ мэзищ урыпсэунымкӀэ анахъ ахъцэ макӀэр мыщ фэдизынэу гъэнэфэгъэнэу:

- 1) нэбгырэ тельтэу — сомэ 6603-рэ;
- 2) Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыфхэр

социальнэ-демографии куп шъхьалэхэмкӀэ зэтеутыгъэхэу:

- а) Іоф зышӀэхэрэм — сомэ 7058-рэ;
- б) пенсионерхэм — сомэ 5432-рэ;
- в) кӀэлэцӀыкӀухэм — сомэ 6632-рэ.

2. Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфи 10 зытешӀэкӀэ мы унашъом кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм
и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат
къ. Мыекъуапэ,
жъоныгъуакӀэм и 7, 2014-рэ илъэс
N 111

ПАРЛАМЕНТ ЕДӀУНХЭР

Тыгъуасэ, жъоныгъуакӀэм и 13-м, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм щызэхъагъэгъэ парламент едӀунхэр блэкыгъэ 2013-рэ илъэсым тельтэгъэ республикэ бюджетыр гъэцӀагъэ зэрэхъугъэм фэгъэхъыгъагъ. Ащ хэлэжъагъэх Парламентым и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, комитетхэм япашӀэхэр, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, общественностым иллыкӀохэр, нэмыкӀхэр. Зэхэсыгъор зэрицагъ АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковам. Пэублэ псалъэу ащ къышыгъэр 2013-рэ илъэс бюджетыр загъэнафэм анахъэу анаӀэ зытырагъэтыгъэхэм, ахэр зэрагъэцӀагъэхэм, социальнэ-экономическэ хэхъоныгъэу республикэм ышыгъэхэм афэгъэхъыгъагъ.

Социальнэ фӀэо-фашӀэхэм анахъ анаӀэ зэратырагъэтыгъэми, ахэм бюджетым ипроцент 70-рэ фэдизыр зэрапалагъэхъагъэми ащ къакигъэтхыгъ.

Джащ фэдэу нахъ шъхьалэу республикэ бюджетымкӀэ гъэцӀагъэ хъугъэхэм ащыцӀэу зигугъу къышыгъэр блэкыгъэ илъэсым кӀэлэцӀыкӀу ыгыпылщ зэратӀупщыгъэр, ахэм чыплӀэ 1495-рэ къызэратыгъэр ары. Нэужым ащ лъэныкъо пӀпчъ фагъэклауагъэр зыфэдизыр, лэжъапкӀэр гурытымкӀэ лъытагъэу, зынагъэсыгъэр, федеральнэ программэ зэфӀэхъафхэм ахэлэжъэнхэм пӀлауагъэхъагъэр пчъагъэхэмкӀэ къыгъэлъэгъуагъэх, бюджетым щэгъэнэфэгъагъэу, ау гъэцӀагъэ мыхъугъэхэри къыхигъэщыгъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Бюджетыр гъэцӀагъэ зэрэхъугъэм фэгъэхъыгъагъ

А зӀпстӀэумэ нэужым нахъ игъэкӀотыгъэу къатегушылагъ АР-м финанс ІофхэмкӀэ иминистрэу Долэ Долэтбый. ФедэхэмкӀэ ыкӀи хъарджхэмкӀэ гъунапкъэу агъэнэфэгъагъэхэм, федеральнэ бюджетым кыкӀыгъэр зыфэдизым, республикэм фэдэу къыцахъыжыгъэм, щыклагъэу бюджетым илагъэм ибагъэ, лъэныкъо пӀпчъ мылькоу пӀлауагъэхъагъэм ар къатегушылагъ. Ащ къызэрилуагъэмкӀэ, 2013-рэ илъэсым тельтэгъэгъэ республикэ бюджетыр фэдэхэмкӀэ сомэ миллиарди 10-рэ миллион 500-м ехъоу, хъарджхэмкӀэ сомэ миллиарди 10-рэ миллион 987-у ыкӀи щыклагъэу иӀэн ылъэкӀыщтыр сомэ миллион

400-м ехъоу зэхагъэуцогъагъ. ЗӀкламыгъэкӀожъыщт ІэпылӀгъоу федеральнэ бюджетым сомэ миллиардт 4-рэ миллион 796-рэ республикэ бюджетым къыхильхъагъ. Мылькур зыпӀлауагъэхъагъэхэм къатегушылӀзэ, УФ-м и Президент 2013-рэ илъэсым ижъоныгъокӀэ мазэ унашъоу къышыгъагъэхэр гъэцӀагъэхэ зэрэхъугъэм къыщыуцугъ. Унашъом къызэрэцилощтыгъэм тэтэу, гъэсэнэгъэм, медицинэм, культурэм, социальнэ лъэныкъохэм япхыгъэу Іоф зышӀэхэрэм ялэжъапкӀэ къалэтыным пстӀэумкӀи бюджетым къыхэхыгъэу сомэ миллиарди 5-рэ миллион 77-м ехъу пӀлауагъэхъагъ.

Сурэтхэр Іэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

Къырым иллыкӀо куп Адыгеим щылаӀагъ

дгъэпытэным тыфэхъазыр, — къылуагъ Юрий Петровым.

ЛыкӀо купым хэтэу, Къырым ипхъэшхъэ-мышхъэ компание иагрономэу Александр Евсеевым бысымхэм зерафэ-разэр къылуагъ. Лэжыгъэм икӀэгъэкӀынкӀэ яшӀолыр сыдигъуи пэрытныгъэ ылыгъыгъ, ау пынджым, нэмыкӀхэм акӀагъхъорэ псыр къызэрыкӀорэ каналыр Украинэм ипашӀэхэм зэрээфашыгъэм къыхэкӀыкӀэ гумэкӀыгъо зэрэхэфагъэхэр, нелэ ар Ӏофыгъо шхъалэу зэрэщытыр ащ къыхигъэщыгъ. Мэкъу-мэщым ыльэныкӀокӀэ зэрэздэлэжъэштхэм дакӀоу, Адыгеимрэ Къырымрэ язэныбджэгъуныгъэрэ язэпхыныгъэрэ агъэпытэныр япшъэрылӀ шхъалэу мыщ къызэрэкӀуагъэхэм А. Евсеевым къыкӀигъэтхыгъ.

Мы мафэм лыкӀо купым хэтхэр предприятиеу «Черкес чыгхатэхэр» зыфилорэм щыла-гъэх, ащ илофшӀэн зэрэзехи-щэрэр зерагъэшагъ. Нэужым хъакӀэхэр МыекӀопэ районим икӀушхъэхэм ащагъэх, ахэм ядэхэагъэ зерагъэлъэгъун ыкӀи защагъэпсэфын амал ялагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО АДАМ.

Сурэтыр Ӏэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкӀэ иминистрэу Юрий Петровыр Къырым къыкӀыгъэ лыкӀо купым тыгуасэ Ӏукагъ. Мэкъу-мэщым ыльэныкӀокӀэ шӀолыритӀур зэрэздэлэжъэн-хэ, Адыгеир Ӏэпылэгъу афэхъун зэралъэкӀыштым, нэмыкӀ Ӏофы-гъохэм ахэр атегушылагъэх. ЗэлукӀэгъум кӀэщакӀо фэхъугъ компаниеу «Югополис» зыфи-лорэр.

Юрий Петровым пэублэ псалэ къышӀысэ республикэм къеблэгъэгъэ лыкӀо купым хэтхэм шлуфэс къарихыгъ. Мы шӀолырым имэкъумэщышӀэхэр джырэ уахътэм анахъу зыгъэ-гумэкӀыхэрэ Ӏофыгъохэм, ахэр

дэгъэзыжыгъэ хъунхэмкӀэ Ады-геим ишлуагъэу къыгъэкӀон ыльэкӀыштым акӀэупчӀагъ.

— Мы мазэм ыкӀэхэм адэжъ «Къырым» — Урысыем и Къыбл» зыфилорэ къэгъэлъэгъо-ныр зэхашӀт. Темыр-Кавказ ыкӀи Къыблэ федеральнэ шӀо-лырхэм ясубъектхэр ащ къе-кӀолӀэштхы. Тэри ащ зэрифэ-шъуашӀу тыхэлэжъэнэу итэхъу-хэ. Адыгэ къуаер, тыгъэгъэ-зэ дагъэр, хъаджыгъэр, ми-неральнэ псыр, нэмыкӀ гъоми-лапхъэхэр къэгъэлъэгъоным къетцэлӀэштхы. Мы продукцияр Къырым ыкӀи Севастополь ащыпсэурэ цыфхэм алӀкӀэдгъэ-хъаным, ащкӀэ тизэпхыныгъэ

ТИФЕСТИВАЛЬХЭР

«Майкопчанкэр» Владикавказ рагъэблэгъагъ

Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ и Министерствэ икӀэлэцӀыкӀу къэшъокӀо купэу «Майкопчанкэр» Вла-дикавказ щыкӀорэ я IV-рэ Дунэе фестивалым хэлэ-жъэ. Европэм, Азиэм, нэмыкӀхэм яансамблэхэр зэ-хэхэм къырагъэблэгъагъэх.

Илъэси 7 — 18 зыныбжъ-хэр Дунэе фестивалым хэлэ-жъэх. Къашъом лъэкӀхъэр зэрэзэфыщэхэрэм, мамырны-гъэм игъэпытэн творческэ куп-хэр зэрэпылхэм фестивалыр ехылагъ.

— Владикавказ тежъэным ыпӀкӀэ ТекӀоныгъэм ия 69-рэ илъэс фэгъэхыгъэ мэфӀкӀ кон-цертэу филармонием цыкӀуа-гъэм тыхэлэжъагъ, — къыти-луагъ «Майкопчанкэм» ихудожественнэ пащэу Къулэ Амэр-бий. — Къашъоу къэдгъэлъэ-

гъуагъэм тиреспубликэ и Лышъ-хъу ТхъакӀушынэ Аслъан, Правительствэмрэ Парламен-тымрэ якӀулыкӀушӀэхэр, ве-теранхэр еплыгъэх. Зэхэхэр къызаухым нэбгырабэ къыт-кӀэупчӀагъ, тилэшхъэтетхэр къытщытхъугъэх.

Дунэе фестивалым щытхъу-цӀэхэр къышӀыдихын имурадэу «Майкопчанкэр» Владикавказ кӀуагъэ.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Сурэтым итхэр: «Майкоп-чанкэм» икӀэшъуаӀохэр.

ИСКУССТВЭР — ТИБАИННЫГЪ

«Жъыум» ихъакӀэщ ордэхэр

Фольклор ансамблэу «Жъыур» Германием, Тыркуем ащылагъ. ХъакӀэщ нэшанэхэр агъэфедэхэзэ, ижъырэ ордэхэр Адыгэ хасэхэм язэхэхъэхэм къащалауа-гъэх. Художественнэ па-щэу ГъукӀэ Замудин зэрилъытэрэмкӀэ, Ӏоф-шӀэгъэ дэгъухэр ялэхэу ансамблэм хэтхэм ти-республикэ къагъэзэ-жыгъ.

Берлин щыкӀогъэ лъэкпъ зэхэхъэм ижъырэ адыгэ ордэхэр «Жъыум» къышӀылагъэх. Гер-манием икӀи купыр Тыркуем экӀом, Дюзджэ, Истамбул, Эс-кишехер, нэмыкӀхэм тиартистхэр ащылагъэх. ХъакӀэщ ордэхэр, лыхъужъхэм афэгъэхыгъэхэр, фӀео-фашӀэхэр къызылотыкӀы-хэрэр къадӀэлугъэхэм ашӀогъэ-шӀэгъоныгъэх.

Тыркуем кавказ лъэкпкъхэу исхэм якультурэ и Адыгэ Хасэ зӀукӀэгъухэр зэхышӀагъэх. Нарт пщыналъэхэм атехыгъэ ордэ-хэу щыӀэныгъэм къыхэхыгъэ-хэр гум къегушылыкӀых. Нэгъой Заур нарт ШэбатныкӀо фэгъэ-

хыгъэу къылорэм уедӀу зыхъу-кӀэ, артистым сенаушыгъэ ин зэрэхэлъыр олӀэгъу. Кушъу Светлан, Дыгъу Псынэф — ахэр бзылфыгъэ мэкъэ рэхъаткӀэ ордэхэр къэзылорэмэ ащышӀх. ГурылӀогъошӀух, уилъэкпкъ, уичӀыгу нӀплъэгъум къыра-гъэуцӀо.

ГъукӀэ Замудин ӀэкӀыб хэгъ-гумэ дэгъоу ащашӀэ, бысым-хэм упчӀабэ къыратышӀыгъ. Абыдэ Артур, НэгъэрэкӀо Каз-бек, Тыркоо Эрхъан, Гъонэ-жыкӀохъу Селимрэ Ахьмэд-рэ, Цэи Алыи «Жъыур» къагъэ-

дэхэагъ. ШыкӀэпщынэр, нэмыкӀ адыгэ музыкальнэ Ӏэмэ-псымэ-хэр агъэбзэрабзэх, ижъырэ ордэхэр къыхадзэхэ зыхъукӀэ, тильэкпкъ гъогоу къыкӀугъэр на-хышӀлоу зэбгъашӀэ пшӀоигъо охъу.

ӀэкӀыб хэгъэгумэ ащызэхэ-щэгъэ Адыгэ хасэхэм рагъэжъ-гъэ Ӏофыр лъагъэкӀотэнэу тагъ-гугъэ. ХъакӀэщ шыкӀэхэр агъэ-федэхэзэ, адыгабзэр ныбжыкӀ-кӀэхэм арагъашӀэ, тиорэдхэмкӀэ тильэкпкъ итарихъ зышагъэ-гъуазэ.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

«Жъыур» зэхэхъэхэм ахэлэжъэ.

Зэфэхъысыжъхэр ашыгъэх

2014-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 16-м къыще-гъэжыагъэу жьоныгуакӀэм и 4-м нэс рагъэкӀокӀыгъэ Ӏофтхъабзэу «Скутер» зыфилорэм зэфэхъысыжъхэр мы мафэхэм фашыгъэх.

Охътэ фабэр къызэрэсэу скутерэу ыкӀи мототехникэу Адыгеим игъогухэм атетым хэхъуагъ. НахыбэрэмкӀэ ахэр зыныбжъ имыкӀугъэхэм зерафэх. ЗэрэныбжыкӀэхэм ыкӀи ӀепӀэлэсныгъэ зэрямылэм ямылгыгъэу, кӀэлэ Ӏэтахъохэм ялэгъухэм закыхагъэщыным пае, лъэшэу мээекӀох. Ау ащ къыкӀэлъыкӀон ыльэкӀышт гумэкӀыгъохэм зӀкӀэри ягупшы-сэрэп.

ГъогурыкӀоныр щынэгъончъэнымкӀэ инспекцием игъогу-патруль къулыкӀу ибатальон шхъаф илофышӀэхэм административ-нэ хэбзэукӀуагъэу 8099-рэ, скутерхэр ыкӀи мототехникэр зезыфэхэрэр тэрэзэу мызекӀуагъэхэу 220-рэ зигугъу къэтшыгъэ уахътэм къыкӀоцӀ къыхагъэщыгъ. Скутерхэр зыхэлэжъгъэ хъугъэ-шӀэгъиц Адыгеим игъогухэм къащыхугъ, нэбгыри 4-мэ шьобжхэр атещагъэхэ хъугъэ.

Гъогу-патруль къулыкӀу илофышӀэхэм шъугу къагъэкӀыжы: мототехникэмкӀэ шъузекӀонэу шъуфаемэ, гъогурыкӀоным ишапхъэхэр зэжъугъашӀэх ыкӀи ахэр шъумыукъох.

ГъогурыкӀоныр щынэгъончъэнымкӀэ инспекцием игъогу-патруль къулыкӀу ибатальон шхъаф иинспек-торэу, полицием икапитанэу Ю. МАНЖУРИНА.

Нэбгырэ 11 кьулыкьум аштагь

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ кьулыкьу и Гьэлорышлэлэу Адыгэ Республикэм щылэм илофышлэхэм ясатыр нэбгырэ 11 кьыхэхьуагь.

Теклоныгьэм и Мафэ ехьулэу ахэм присягэр зыщаштэгъэ мэфэкI зэхэхьэу щылагьэм кьеклоплагьэх АР-м и Лышхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипашэу Владислав Федоровыр, АР-м и Кьэралыгъо Совет — Хасэм и депутатэу А. Лобода, республикэм хэгъэгу клоцI лофхэмкIэ и Министерствэ, прокуратурэм, дзэ-патриотическэ организаци-

ехэм ялыкIохэр, динлэжьхэр, АР-м и ветеранхэм я Совет итхьаматэу Кьоджэ Аслъан, нэмыкIхэри.

Хьыкум приставхэм кьулыкьу ащызыхьынэу теубытагъэ зышыгыгъэ ныбжьыкIэхэр присягэр зытэтхэгъэ тхьапэм кIэтхэжьыгъэх, Урысые Федерацием и Конституции кьыдилытэрэ лъэныкьо пстэури зэрагъэцэкIэщтыр, цыфхэм яфитыны-

гьэхэр кьызэраухьумэщтхэр, зыщыпсэхуэрэ Урысыем хэхьоныгъэхэр ышынхэм зэрэфэ-

лэжьэщтхэр кьалыагь. Джащ фэдэу илээс пчъагъэ хьугъэу зипшэрылхэр щытхьу хэлъэу

зыгъэцэкIэрэ хьыкум приставхэм ащыщхэр федеральнэ тын лъапIэхэмкIэ, щытхьу ыкIи рэзэныгъэ тхылхэмкIэ кьыхагъэщыгъэх. Гьэлорышлэлэм илофышлэхэу Римма Евсином, Хьабэхьу Мухьдинэ, Дэгужьые Саидэ АР-м и Лышхьэ ирээзэныгъэ тхылхэр кьалэжьыгъэх. Джащ фэдэу Урысыем и хьыкум приставхэм я Федеральнэ кьулыкьу и Щытхьу тхылхэ фагъэшъошагъ хьыкум приставхэм яотделэу Кошхьэблэ районым щылэм ипашэу Лыуннэе Рустамэ.

Нэужым кьызэраухьуигогъэхэр зэгъусэхэу Хэгъэгу зэошхом хэкIодагъэхэм афэгъэхьыгъэ «Егъэшлэрэ машом» екIоплагъэх. Теклоныгъэм икьыдэхын фэбэнэгъэ цыфхэм яшлэжь агъэ-лъапIээ саугъэтым кьэгъагъэхэр кIэралхьагъэх, зы та-кьыкьрэ афэшъыгуагъэх.

(Тикорр.).

«ЛЕНА — 2014»

Теклоныгъэм и Мафэ фэгъэхьыгъэу Адыгеимрэ Краснодар краимрэ ащыщ кIэлэ купым псыхьоэкспедиции зэхищагъ. Ащ хэхьагъэх мыкоммерческэ предприятиеу «Разбушлат» зыфиорэм (кь. Шьачэ) икьулыкьушлэхэмрэ Адыгеим щыпсэурэ ныбжьыкIэхэмрэ.

Мыекьуапэ щыщэу экспедицием хэлэжьэрэ Артур Лаутеншлегер кьызэриуагъэмкIэ, кIэлэ купым псыхьошхоу Ленэ тетхэу километрэ мини 5 фэдиз акIун ямурад, ар мэфэ 40-кIэ зэпачынэу пшэрылхэу зыфагъэуцужьыгъ.

Ленэ КьокIыпIэ Сыбырым щылэ псыхьо пстэумэ анахь ин. Ащ тетхэу кьэзыкIухьэгъэ цыфхэр щылэх, ау псыхьор кьыщегъэрэ чыпIэм кьыщегъэжыагъэу зыхэлъэдэжьырэ хэу «Море Лаптевых» зыфиорэм

Теклоныгъэм фэгъэхьыгъ

нэс апэрэ кьуашьокIэ зэрэнэсыщтхэр.

Экспедиционер жьоныгуаклэм и 9-м, тихэгъэгу имэфэкI анахь лъапIэ зыщыхагъэунэфыкIырэ мафэм, гьогу тыхьагъ. Зеклоныр хьыкумэу Байкал щырагъэжыагъ.

лофтхьабзэр зэхэщэгъэным кIэщакIо фэхьугъэр кьалэу Шьачэ щыпсэурэ Сергей Шинкаревыр ары. Сергей фильмхэу «Река свое возьмет» ыкIи «Дорога на перевал» зыфилохэ-

рэм ярежиссер, зыгъэуцугъэхэри ежьыр ары. Псыхьоу Ленэ тетыхьэкIэ джыри ащ фэгъэхьыгъэ документальнэ фильм тырихьыт, ащ нэмыкIэу телевизионнэ программэхэу «Ша-кломрэ пцэжьыашэмрэ» ыкIи «Путешествие по миру» зыфилохэрэм апае сюжетхэр кьыгъэхьазырыщтых.

Зекло ежыагъэхэр японскэ фирмэм кьышыгыгъэ кьошэу псынIкIэхэм арысых. Псыхьом псыр щычэнджэу километрэ 200 фэдиз ил, ахэр катамаранхэмкIэ зэпачыщтых.

КIалэхэр «Море Лаптевых» зыфиорэ хым зынэсыхэкIэ, псэупIэу Тиски дахьэхэ ашлоигъу. Ар Республикэу Саха (Якутием) щыл. Нэбгырэ мини 6 фэдиз щэпсэу. Зекло кIорэ цыфхэр екIуалIэх.

Экспедицием гьогу кьин ыпэ илпыр. Ащ дыкIыгъоу цыфыбэмэ амылэгугъэ чыпIэ гъэшлэгъонхэмрэ чыпIэ дахэхэмрэ анэсыщтых.

(Тикорр.).

лофыр хьыкумым Iэклагъэхьагъ

Теуцожь районым ит кьуаджэу Аскъэлае щыпсэурэ нэбгыритIум альэныкьокIэ кьызэлъахыгъэ уголовнэ лофыр следствием зэхифыгъ, бзэджэшлэгъэ хьылъэ ахэм зэрэзэрахьагъэм Адыгэ Республикэм ипрокурор игуадзэу Антон Герасимовым дыригъэштагъ. Фитыныгъэ ямылэу цыфым иунэ зэрихьагъэхэм, ахьщэ кьытырахын гухэлъ зэрагъэу ыкIи нэужым ар зэраукыгъэм ыльэныкьокIэ мы нэбгыритIур аумысы.

Следствием зэригъэунэфыгъэмкIэ, 1990-рэ илээсхэм кьуаджэу Аскъэлае щыщ Чэтэо Хьазрэт икьоджэгъу хуульфыгъэм ахьщэ чыфэ кьылихыгъ. Ау ар ыпшыныжьыгъэп, нэужым идунай ыхьожьыгъ.

Чыфэ зытыгъэм иахьщэ кьызекIыгъэкIожьын ылозэ 1998-рэ илээсым кьыщегъэжыагъэу 2004-м нэс Чэтэо Хьазрэт иунагъо исхэм бэрэ якIоплагъ, кIуачIэкIэ ыгъэщынэхэуи кьыхэкIыгъ, дунаим тыримыгъэтынхэуи ариуагъ. Зидунай зыхьожьыгъэм чыфэу тельыгъэм инахьыбэр унагъом ыпшыныжьыгъ, ау мыдрэр ащ кьыщыуцугъэп. Мы чыфэм нэмыкIэу джыри сомэ мин 350-рэ кьапшыныжьын зэрэфаер щымылэжьым ышэу Заур рилуагъ. Ау хуульфыгъэр ащ кьызэремыуцоплагъэм кьыхэкIыкIэ ар ыукIынэу бзэджашIэм рихьухьагъ, ащ фэшI гъуси зыфишIыгъ.

Пчыхьэ горэм ящыкIэгъэ кьыгъоухэр аштэхэи, нэбгыритIур Заур зыщыпсэурэ чыпIэм кьекIоплагъ. Зы нэбгырэм зиплэхьанэу урамым кьытенагъ, адрэр унэм ихьагъ. А уахьтэм чыиештыгъэ хуульфыгъэр кьыгъэуци, ахьщэр кьыпшыныжьыщтмэ джыри зэ еупчыгъ. Ау адрэр ащ кьезэгъыгъэп, ащ кьыхэкIыкIэ лажьэ зимылэр ытхьалагъ. Бзэджэшлагъэу зэрахьагъэр кьыхамыгъэщыным пае нэбгыритIум хьадэр мзэгъэхьунэ горэм ащи цагъэстыгъ, нэужым чIатIэжьыгъ.

Джы лофым хэлпэщт ыкIи бзэджашIэхэм атефэрэр аригъэгъотыт АР-м и Апшээрэ Хьыкум.

ШьхьэкIэфэныгъэшхо фашIызэ агъэкIотэжьыгъ

БэмышIэу Афыпсыпэ кьоджэ зэхэт псэупIэм иадминистрации ипашэу КIакIыхьу Ахьмэд зэлукIэгъу зэхищэгъагъ. Ащ хэлэжьагъэх кьуаджэу Афыпсыпэ иобщественнэ совет итхьаматэу Цухьо Русьлан, КИПРФ-м и Тэхьутэмыкьое райком иапэрэ секретарэу Кьытыжъ Аслъан, кьуаджэхэу Пэнэхэсрэ Афыпсыпэрэ яефэндхэу Джарымэ Шырахьмэтрэ Бэджэщэ Барычрэ, ахэм анэмыкIхэри.

Зы лоф агъэцэкIэнэу кьы-зэлукIагъэхэм апашьхэа щы-

тыгъэр: ежь ишлоигъоныгъэкIэ ефэнд IэнатIэр кьэзыгъэтылыжьырэ Зерамыку Алджэрые зэрифэшъуашэу зэрагъэкIотэжьыщтыр арыгъэ. Кьытыжъ Аслъан, КIакIыхьу Ахьмэд, Бэджэщэ Барыч, нэмыкIхэри кьэгущылагъэх. ЗэкIэми хагъэунэфыкIыгъ Афыпсыпэ, шапсыгъэ кьуаджэхэм, районым Алджэрые лофшIэныбэ зэрацигъэцэкIагъэр, шлушIэгъабэ зэрилэр, ыгукIэ кьабзэу, хьалэлэу зэрэщытыр, цыфхэр лъэшэу зэрэфэразэхэр.

Джащ тетэу лъытэныгъэшхо

фашIызэ Алджэрые агъэкIотэжьыгъ. Алджэрые дин лофхэр IэкIыб ышIыгъэхэп, ар имам, ефэндьыкIэм Iэпылэгъу фэхьу. Афыпсыпэ кьуаджэм ефэндэу илэ хьугъэр Бэджэщэ Барыч. Афыпсыпэ щыщ, илээс 62-рэ ыныбжь, мэээ заулэ хьугъэ ефэндэу зылажьэрэр. Янэ дыуахьхэри, КьурIаным еджэныри, диным пылэ лофхэри ригъэшлагъэх. Мэщытым динлэжьхэм нэмаз щарегъэшIы, кьин лофэу кьэхьухэрэри зэшлуехьы. НэбгыритIу Iэпылэгъухэу ил: Джарымэ Чэтибэрэ Зерамыку Алджэрыерэ.

ХьУЩТ Щэбан.

лофшIэпIэ унэхэр кьаратыгъэх

Тэхьутэмыкьое районым общественнэ организациеу итыр бэ. Районым щыкIорэ лофшIэнхэм ахэр чанэу ахэлажьэхэми, зы гукъао ялагъ — район гупчэу Тэхьутэмыкьуае дэтэу лоф зыщашIэн унэхэр щылагъэхэп. ЗэлукIэхэр зэхэщэнхэ хьумэ лофшIапIэ горэм иунэ кьалъэлъуфэн фаеу хьуштыгъэ. Заом ыкIи лофшIэным яветеранхэм зыщылэжьэщтхэр кьазыратыгъэм тIэкIу тешлагъ.

Сэкьатхэмрэ хьафизэхэмрэ яобществэхэми лоф зыщашIэщт унэ район администрацием бэмышIэу кьаритыгъ, ар поселкэу Яблоновскэм иурамэу Лаухиным ыцIэ зыхьырэм тет. Бэ темышIэу унэр агъэцэкIэжьыщт, общественIури ащ чIэтыщтых.

(Тикорр.).

**Лъэпкъым ынапэ нахь
лъап!**
**Ибаиныгъэ нахь,
аужым, ежъ шыӕным на-
хь.**
(В. Вильсон)

Адыгагъэр — адыгэм ишъуаш

Уегупшысапэмэ, мы гуцылӕ-хэм мэхъэнэ куу аклоцылъыр: лъэпкъ шэн-хабзэхэр клоджы-хэу, ахэр земыхъажъхэ зыхъу-клэ, лъэпкъыри шымылӕжъуу плъытэн фаеу ары сэ кызэ-рэгъурылорэр. Лъэпкъым ицы-фыгъэ напэ кызэрэуухъумэн, зэрэбгъэшлӕн, узэрэрыгушхон ыкӕи дэх имылӕу зэрэзепхъан фаер апэрэу зэрэщытыр ары мэхъанэ лъапсэу ялэр цыф гъэсэгъэхшом игуцылӕхэм.

Хъодэ Сэфэр истатъяу «Цы-фыгъэр — напэ» зыфилӕу гъэ-зетӕу «Адыгэ макъэм» гъэт-хапэм и 25-м кыихъагъэм си-гуапӕу седжагъ, клэсыджыкӕ-жыгъ. Тильӕпкъ ищылӕклэ-псӕуклэ непэ изытэт ыгъегу-мӕклӕу Сэфэр кызытхэрэр апэрэп. Гухӕкӕыр, къатхырэр зэхэзымыхырэр нахьыб. Етӕни еджэн фаехэр арых адыгэ гъэ-зетыр лум-пэм зышхӕу зымы-лӕгъухэрэр. «Пӕо зэпытыгъӕклӕ клэмыклӕм, гъаблӕ», — алуагъ. Арӕу щытми, Сэфэр игупшы-сӕхэр лъыдгъӕклӕтӕн.

Узэршылӕн, узэрпысӕун фӕе хӕбзэ гъэнӕфагъӕхӕу лӕшлӕ-гъухэм къаклоцӕ адыгӕхэм аухэ-сыгъӕхэм лъэпкъым ыцӕклӕ еджагъӕх: «Адыгагъ». Ащӕи узэ-гупшысӕн хӕлӕ: уадыгэмэ, ады-гагъэ зепхъан фае. Мы гуцыл-лӕжъхэм ар къаушыхъаты: адыгагъэр — адыгэм ишъуаш; адыгагъэр — лъэпкъым ынап; адыгагъэр — дышъэ кон; ады-гагъэр — укӕит; адыгагъэр — лъэпкъым ихабз; адыгагъэ зепхъэмэ, уасэ уилӕн.

Тэ, нахьыжъхэм, тикӕлӕгъу-ныбжыкӕлӕгъу «Уадыгӕба?» кызыталоклӕ, ащ кыкӕырэр тшӕщтыгъэ, ащ ехъоу зи кытӕплӕжынӕу ищылӕгъагъӕп. Ау непэрэ ныбжыкӕлӕхэр а гуцылӕм кыуытыхэрӕп. Ар сӕзыгъалуи щыл. Адыгэ клӕлӕ-еджакомӕ илӕсыбӕрӕр лӕф адӕсшӕгъ клӕлӕпӕуи клӕлӕ-егъаджӕуи. Ахэм клӕлӕцӕкӕу «кыинхӕри» ахӕтыгъӕх. «Уады-гӕба?», — зепӕлорӕм, «Сыда сыадыгэмэ?» — ылоу къахӕ-кӕлӕгъэр макӕп. Ащ къегъӕлӕ-гъо ныбжыкӕлӕм лъэпкъым тарихъ гъогоу кыкӕлӕгъэр, ады-гэм шытхъоу кылӕжыгъгъэр зыфӕдӕр икӕоу зӕрамышлӕрӕр. Арышъ, лъэпкъ шӕлӕгъу ялӕу тиньжыкӕлӕхэр плугъӕнхэр апэрэ пшӕрылӕмӕ ащыц.

Цыф лъэпкъ зӕфӕшъаф-хэм ащышхӕу тарихыыр зыт-хырӕ зыплъыхъаглохэм, этног-рафхэм, шӕныгъӕлӕжъхэм, цыф цӕрылохэм адыгӕхэм яхъылӕ-гъу алуагъӕхэм тяджӕжы зы-хъукӕлӕ, тыгу кыдащӕе, гушхуа-гъэ кытхалъхъӕ. Ахэм ащы-цых мыц кыкӕлӕлӕкӕлохӕхэр.

«Адыгӕхэр зыпкъ ит цыф рӕхъатых, нӕшлӕ-гушлӕ, шъхъ-клӕфӕныгъӕшхо ахӕлӕ».

Ксаверио ГЛАВАНИ
(Италием щыц).

«Сэ къӕзгъӕшлӕгъэм слӕгъу-гъэ цыфхэм е цыф лъэпкъ зӕфӕшъафхэм афӕгъӕхыгъӕу сызӕджагъэмэ адыгӕхэм анахъ шъхъӕклӕфӕныгъӕшхо ахӕлӕу дунаим цыф кытӕмыхъуагъӕу кыысцагъӕхъу».

Джейм БЕЛЛ
(Шотландием щыц).

«Адыгэ бзылӕфыгъэм идӕ-хагъэ, ихъупхъагъэ, ишӕн гъӕ-псыкӕ, идӕбӕгыгъэ, ишынкыгъэ, ишъырытыгъэ, илӕпӕлӕсагъэ фалуагъэр макӕп.

Адыгэ пшӕшӕхэр дахӕх, шыкӕлашлӕх, цыфыгъӕшхо ахӕлӕ».

Иоган ГУСТАВ
(Нӕмыц офицер).

«Къӕтхыхъӕгъэ лъэпкъхэм ахӕтӕп ащ ибзылӕфыгъэ фӕ-дӕу ыкӕышъо фыжъӕу, ынӕгу нӕфӕу ыкӕи дахӕу. Зы лъэпкъ горӕм илӕп ащ ыпкъ ищыгъэ зӕкӕлӕхъ идӕхагъэ фӕдӕу. Яб-зылӕфыгъэмэ лӕклӕ-шыкӕлӕ дахӕ ахӕлӕ. Шъхъӕтӕхӕу шӕплӕ кы-зӕрахъухы, данӕр шу алыгъу, ахэм дышӕхӕдыкӕлӕхэр ате-лӕых».

Абу-аль Хасан Али-аль Масуди (араб тхакӕу).

«Адыгэмэ анахъ шӕн шлӕгъоу ахӕлӕыр хъаклӕм зӕрӕфӕгумӕклӕ-хэрӕр ары. Уарзӕклӕ бгъӕгъӕ адыгӕ унӕ лъхъӕнцӕ цыкӕлӕм хъаклӕр зӕрӕцагъатхӕрӕм фӕдӕу лъӕкӕышхо зилӕ цыффри Европӕм ихъаклӕцӕ анахъ дӕгу-ми шахъӕклӕшӕунӕп».

Леонтий ЛАПИНСКИЙ.

«Хъульфыгъӕхэр лъӕплӕ-гӕх, лӕпкъ-лъӕпкъ зӕкӕлӕпкӕлӕгъӕх, зӕкӕлӕжъӕу гъӕлӕсыгъӕх. Адыгӕ-лӕыр лӕпсынклӕ-лъӕпсынклӕ, нӕ-гуихыгъ, псынклӕу мӕзекӕло, пагъу зегъӕлӕсы. Щӕрӕч фӕдизклӕ дӕмыхӕу адыгагъэр, адыгӕ хабзӕр зӕрехъӕ. Бжыгъшлӕх, къоданӕх, плӕлӕу шъуамбгъо. Адыгӕ бзылӕфыгъӕхэр Кавка-зым щанахъ дахӕх».

Ю. КЛАПОРТ.

Урыс тхӕклӕ цӕрылохӕу А.С. Пушкиныр, М.Ю. Лермонтовыр адыгэмэ афӕтхагъӕх.

«Черкес пшӕшӕр сӕ шлӕ-гохъ, ащ ишӕлӕгъу сӕ кыы-лӕлӕсы, сыгу кыылӕлӕсы», — щитхыгъ А. Пушкиным иписъмӕ горӕм.

Ялӕпкъ зӕрагъӕдӕхӕщым фӕшӕ тыркӕмӕ адыгӕ пшӕшӕ-хэр ащӕщтыгъӕхӕу тхыгъӕу щылӕм къахӕфӕ.

Джары усаклоу Нӕхӕе Рус-лӕан адыгӕ пшӕшӕмӕ зыкӕ-ушыгъгъэр:

Адыгэ пшӕшӕхӕр, шъузф-сакъыжъ,

лаекӕлӕ ныбжыи шъуакъых-мыц.

Дахӕу шъуфалуагъэр къӕшъу-ухъум,

Цыфыр щӕлӕфӕ напэ шъу-фӕхъун!

«Лъӕпкъым икультурӕ пшӕ-нӕу уфаемӕ, ибзылӕфыгъӕ еплӕ», — ылуагъ М. Горькӕм. Непӕ тибзылӕфыгъӕ, тиадыгӕ пшӕшӕхъ сьд фӕдӕ? Тыдӕ хъу-жыгъа ижыкӕлӕ кылӕжыгъӕ щытхъур? Лъӕхъанӕу тызхӕтым щылаклӕр нахъ кыин щыхъу. Ащ дыкӕыгъоу плуныгъэм имӕ-хъани кӕелыхыгъ. Урыс теле-видением икӕтынхэр нахъы-бӕрӕмклӕ афӕгъӕхыгъӕх зӕз-онхэм, зӕгурымылоныгъэм, жъа-лымыгъэм, бзылӕфыгъэм зышъ-хъӕцалӕтыкӕыным. Шъӕф гъӕ-шлуагъӕу гум илӕыгъэр, цыфи-тлӕм яшъӕф нӕфӕплӕ ышлӕгъ, пчӕгум кырилӕхъагъ. Знакыкӕлӕу члӕ джыри зымыгъотыгъӕ ныбжыкӕлӕр ылӕгъурӕм рӕ-гъуазӕ, щысӕ псынклӕм де-хыхы.

Тӕ тилажӕри макӕп. Ны-тыхэм атефӕрӕр, япшӕрылӕ

агъӕцаклӕм, «хъайнӕпӕ зӕлӕгъу» зыфалорӕм тынӕсыщтӕп. Адыгӕ хабзӕм ибзылӕхъӕхӕр бзылӕ-фыгъэр ары. Непӕ тибзылӕ-фыгъӕхэм ящыгъын-шъуашӕ плӕгъумӕ, уафӕуылӕтӕ. Бзылӕ-фыгъэр зыгъӕдӕхӕр шъхъац кӕыхӕр щылӕжыкӕп, клӕпхыныр хъульфыгъӕ гъончӕджыкӕлӕ зӕб-лахъу, ащыгъыр зӕжъу дӕд е клӕко дӕд, щыгынымы кӕышӕор кыпхырӕщы, е ныбӕр, е бгъӕр кыдӕщы. Нӕгур, напцӕр, нӕб-зыцыр, начлӕр шӕо зӕфӕшъаф-хӕмклӕ гъӕлагъӕх, шъхъацыри ащ фӕдӕу зӕмышъогуу шъхъац налӕу зӕхӕлӕ. Иӕбжӕнӕр кӕы-хъӕмӕ, паупкӕыщтыгъ, джы кӕы-хъӕу-кӕыхъӕу пашлӕхъӕ, ари гъӕлагъӕу, тхъаклӕнхы гыклӕнхы амылӕкӕлӕнӕу. Нӕмыкӕлӕу къӕ-плӕн хъумӕ, нысхъӕпӕ гъӕлӕгъӕ къолӕн-сӕлӕн непӕрӕ адыгӕ пшӕшӕр. Ащ фӕдӕм ны-ты-хэр фырикъухӕрӕба? Сӕфӕр кызытхыгъӕу, бзылӕфыгъӕ хӕклӕтагъӕхӕми кӕамыкӕлӕр, зыгъӕпӕутхӕр гъончӕдж шӕон-чӕ е шӕуцлӕр ащыгъ. Гъӕшлӕ-гъоныр ар гъӕмафӕми, кӕыма-

фӕми зӕращыгъыр ары. А зӕп-стӕур зӕрӕмыдахӕм, зӕрӕмы-клӕм имызакъоу, псауныгъӕмклӕ зӕрӕмыдӕгъуми кыуыбытыхӕрӕп. А пшӕшӕхъ нысхъапӕр хӕта зыгъӕсӕщтыр? Ар зыфӕщӕщтым уемыхъуапс. Тутынашӕо кып-фамыщӕм уеззгъыжыын.

Лъӕхъанхэр зӕокӕых, ащ елӕытыгъӕу шӕн-хӕбзӕ зӕхӕ-тыклӕхӕми зӕхъокӕыныгъӕхэр

афӕхъух, ау ащ кыкӕлӕрӕп уилӕпкъ хабзӕхэр щыбгъӕзы-енхэр. Сьд фӕдӕ уахъти емылӕыты-гъуу гукӕгъур, зӕде-лӕжыныр, ныбджӕ-гуныгъэр, шӕлӕгъ-гъур цыфымклӕ клӕ-члӕ лӕшхӕу, пкӕуу пытӕхӕу кӕӕнӕжыкӕ.

Уадыгэмэ шлӕклӕ имылӕу бгъӕцӕклӕн фаехэр хӕти ышлӕн-хъ фае. Адыгагъэм кӕмыкӕлӕрӕмэ ащышхӕр: уилӕпкъ, уихӕгъӕу уафӕмы-лӕжъӕныр; нахъы-жыгъым илӕлӕу умы-гъӕцӕклӕныр, на-хъыжыгъым игъогу зӕпычыныр, ыпашъхъӕ ущыты-сыныр; уанӕ иджа-гъо пшӕныр, уятӕ уемыдӕлӕуныр; бзылӕфыгъэм плӕ кыфӕплӕтыныр; сабыирӕ бзылӕфы-гъӕр бгъӕпыныр;

хъаклӕм иджагъо пшӕныр; шлӕу пшӕгъэм игугъу пшӕ-ныр; гъомылапхъэм утеуцо-ныр; бзӕгу пхыныр; нӕмыкӕлӕ лъӕпкъ щыщым уегӕоныр; егъӕзыгъэм удемылӕныр; уты-гъоныр ыкӕи ушъугъоныр; унӕи-псыеныр, нӕмыкӕыбӕри.

Адыгагъэм кыуыбытырӕ лъӕ-ныкӕуабӕу чыгышхо лъӕпсӕу зӕбгырыкӕлӕр гъӕзет нӕкӕлӕ-гъокӕлӕ кӕууыбытын плӕкӕлӕщтӕп. Лъӕныкӕо пӕпчъ шъхъаф-шъхъа-фӕу утегуцылӕнӕу тефӕ. Клӕклӕу хъумӕ, хъульфыгъӕр ихъульфыгъӕпкъ итӕу, бзылӕфы-гъӕри ибзылӕфыгъӕпкъ имыкӕлӕу, ахэр язекӕклӕ-шылӕклӕхӕмклӕ, ятелӕлӕ-луплӕклӕ зӕрӕхъуль-фыгъэр, зӕрӕбзылӕфыгъэр кӕапшлӕу, шъхъадж ицыфышъ-хъӕ ыгъӕлӕплӕу, Тхъӕм кӕа-рипӕсыгъэм уасӕ фашлымӕ — джары адыгагъэр.

БЛӔГЪОЖЪ Мир.
Кӕлӕгъӕджӕ лӕфшӕным ивӕтеран, АР-м народнӕ гъӕсӕныгъӕмклӕ изаслужен-нӕ лӕфшӕ.

Илоф дӕгъоу егъӕцаклӕ

Синӕн Шъалихъӕ егъӕзыгъӕ лӕфклӕ хӕкужыым кӕӕклӕжы-гъӕхэм ащыщӕп. Къызыхӕкӕыгъӕ лъӕпкъыр зыщыпсӕурӕ хӕгъ-гур ылӕгъу шлӕигоуу кӕтӕ-джыгъ. Тикъӕралыгъо игъунап-кӕӕхэр кызызылӕуахыжыым ыуж, ежымы сӕнхъат зӕригъӕ-гъотыгъӕу ыкӕи лы хъугъӕу, Адыгӕ Республикӕм кӕӕклӕгъагъ. Ащ идӕхагъӕ зельӕгъум ыумӕ-хыгъӕу, ыгъӕзжыныу фӕлӕгъӕп. Шъалихъӕ игухӕлӕ кыдӕхъу, непӕ ар Адыгеим щӕпсӕу, унагъо ышлӕгъ, сабыитӕ еплӕ. Къызырӕклӕжъу лӕфшӕн лъы-хъоу ригъӕжъӕгъагъ, ау ыгъо-тыгъӕп. Тильӕпкъӕгъухӕу кӕ-зыгъӕзжыырӕмӕ янахъыбӕм зӕрашлӕу, Шъалихъи иунӕ лӕф ыуж ихы, лӕфшӕплӕ кызылӕу-хыгъ. Илӕс заулӕ хъугъӕу цыфхэм яфӕло-фашлӕхэр зыцагъӕцӕклӕрӕ цех егъӕлажъӕ, кӕлӕдӕсхэм щыгынынхэр афе-гъӕкӕабзӕх.

Фӕло-фашлӕхэр зезыхъӕщт лӕпылӕгъухэр Шъалихъӕ ышта-гъӕх, ахэм ялӕжыапклӕ ымыгъӕ-гужоу ареты. Илоф зӕрӕклӕ-кӕыщтым тегъӕлӕсыхъагъӕу ищы-клӕгъӕ оборудованиер лӕкӕыб хӕгъӕгъухэм къащашыгъӕу зӕ-ригъӕгъотыгъ. Цыфхэр зӕригъӕ-рӕзӕщтхэм пылӕ, ыгъӕцӕклӕрӕ лӕфшӕнхэм икӕоу адӕлажъӕ. Бӕмышлӕу Шъалихъӕ джыри зы цех кызылӕуихыгъ. Ащ алы-рӕгъухэр цагъӕкӕабзӕх, нӕмыц-

тырку фирмӕм кышлыгъӕ обо-рудование члӕт, ащ компьютер-клӕ лӕф ешлӕ.

Шъалихъӕ илӕс заулӕ хъу-гъӕшъ зысшлӕрӕр, ар зӕрӕча-ныр, зӕпыу имылӕу лӕф гор-рӕм ыуж зӕритыр сӕгъӕшлӕгъо. «Шылӕп» ылоу, иунагъо кыщи-гъакӕлӕу щысӕу, кызыкӕлӕжыгъӕ апӕрӕ лъӕхъанми слӕгъугъӕп. Ар озыгъалорӕр кытхӕхъажы-гъӕ тильӕпкъӕгъухэм кыин зӕ-рамыгъӕлӕгъуужъӕу мӕпсӕухӕу зылохӕрӕр зӕрӕщылӕхэр ары. Шъхъахынӕр ары унӕ лӕфшӕ-плӕи зӕхъзымыщӕщтыр, ащ кы-

хыщт фӕдӕми пымылӕыщтыр, иунагъо зӕрилыгъым нӕмыкӕлӕу цыфӕу лӕф зӕригъашлӕхӕрӕми лӕжыапклӕ язымытышъууштыр. Шъалихъӕрӕ ишъхъӕгъусӕу Светӕр сабыитӕу ял, Шъали-хъӕ янӕ Тыркуем кыращы-жыгъӕу адӕпсӕу. Светӕ унӕгъо лӕфхэр зӕрӕхъӕх, Шъалихъӕ ящылӕгъӕхэр арегъӕгъотых. Джащ фӕдӕу Синӕнхэр зы адыгӕ унагъоу Мыекӕуапӕ дӕс-хэм кӕахӕхъуагъӕу мӕпсӕух.

ШЪАУКЪО
Аслъангуаш.

Мэзаем и 6-м, 1937-рэ илээсым зэш-хьэгусэху Бжэшло Сэлимэрэ Хьаретрэ яунаго шьэожьы цыкы кыхьу-хьаг. Япллэнэрэ сабыеу шытыг нахь мышлэми, апэрэу агьотыгэм фэдэу, янэ-ятэхэм ямызакьоу, зэрэпакьоу, зэрэчылау гушлуагэх, шлоу шылэр ра-пэсэу сабыим ифэлэ-фашлэхэр ашлагэх. Зэрэшэожьыем емыллытыгэу, гушба-бэу, гуклэгущо хэлэу шытыг.

Лпыккым зеуцыми Нухэ а гуклэгуща фабэр хэзыггэп, лэклиб ышыггэп, янэ — ятэхэм, ыш-ышыпхуэхэм (шитлурэ шыпхуипплырэ илагэх) ыналэ атэтэу псэуггэ. Янэрэ ятэрэ ямылэхэ зэхьум, ышыпхуэм алоггаг: «Нухэ телэфэ тидунай джыри ушлунклэпэчтэп, кьуш-хьэшхоу тыщэгугы...» Кьызэрышыгугыгэхэр Нухэ кьыгэшшыпкьэжыг — опсэуфэ янэ кьыллыггэм ыналэ атэтэу, ятыщ унапчэ сыдигуи зэлухыггэу, лаллкьорэгклэ риггэблагэхэу адэпсэуггэ. Ежэ идунай зехьуми, иш-хьэгусэрэ илфыггэхэмрэ шэн-хэбзэу ариггэпгэу гэгэхэм непэ нэсэу арэг-уазэх.

«Сабыир цыкыггэу зэрэхуштыр кьы-зыдештэ», ало. Нухэ бэрэ пкыхьэу ыльэгущыггэу клэлэггэаджэ хьуга-хэу, доскэм лутэу, сабыимэ урокыр кьафилуатэу... Кьыллыклорэ чэхьэми а пкыхьэу лэшлүм пидзэхьыштыггэу, ау джы урок закьоп ытыштыггэр — са-быеу аггэггэу зэлуггэнэжыштыггэу, зыгу хагэкыггэм гьусэ фэхуштыггэу, зибант кьэтлэггэу пшэшэжыи феггэ-пытэжыштыггэу, тефи зызыушлэжыггэу шьэожьыем, дэлэпылээ, зыриггэггэ-кьэбзэхьыштыггэу, адэджэгущыггэу, оред кьадилоштыггэу... Кьэплон хьумэ, ынэ зэрэзэтыреплог, клэлэггэаджэ сэнэхьатэу зыклэхьопсырэр кьылэклэхьэггэхэу кьышлэштыггэу. Ащ пае еджэлэ ужым, емыгупшысэхьэу, Мыекуапэ клэлэггэаджэ институтым члэхьанэу макло, ау зэнэкьокьум пхырыкырэп, ичылэ кьеггэггэжы. Нухэ цыкыггэу лэшлэныр шлу раггэлэггэу шытыти, охьтэ лые тыримыггашлэу шофер кур-схэр кьеухыхэш, совхозым хэхьэ. Мэфэ реным лэф ышлаггэу, пшыггэу, улэггэу кьызыкьожьыклэ, зыггэпсэфыплэ горэм шылаггэм фэдэу, чэфэу, сэмэр-кьэхэр ышыхэзэ шагум кьыдэхьа-жыштыггэу, иунагоу пчэдэжэ жьэу зырыкыггэггэм гупсэфыггэ-рэхьатыггэу зерилым зыщыгуазэкклэ, Нухэ иунэ ихьажыштыггэу.

Совхозым комбайнерхэр зерищыкла-ггэхэр зешлэм, емыгупшысэхьэу, ком-байнер курсхэр кьеухыхэш, комбай-нерэу лэф ышлэу реггажьэ. Ау сыд зешлэ, сидэуштыггэу зэлажы, ышлэрэ шломэклаггэу, ишлуаггэу нахь лэшэу кьыггэагло шлоиггэуаггэу. Аузэ целинам ныбжыкклэ купым клонэу рихуухьаггэу зэхехэ, Нухэ гьусэ афэхьэ, адэкло, кьэлажьэ. Изэхьыкыли хэхьаггэу, ыльакьуи пытэу теуцаггэу ичылэ кьеггэггэжы, ау игухэлэ лэшлү джыри кьы-дэхьурэп, зыфэллэрэ клэлэггэаджэ ин-ститутым члэхьашурэп. 1963-рэ илээсыр ары нылэп Нухэ зыклэхьопсырэ гу-хэлгыр кьызыдэхьурэр.

Еджэныр кьызеухым Нухэ ичылэ кьыггэггэжыггэу ыкли 1967-рэ илээсым адыгабзэмрэ литературэмрэкклэ риггэ-джэнхэу Пэнэхэс гурыт еджаплэм клэ-лэггэаджэу лухьаггэу.

Клэлэггэаджэ лэнатлэм мэхьанэу кьыуытырэр ины, куу.

Шлэныггэу озыггэггэотырэ закьор арэп клэлэггэаджэр, ар узыплог, узылэжырэр ары. Зеклоклэ гьэнэфаггэхэр хэти иунаго кьырехых, сабыи пэпчэ ахэм арэггэуазэ, игьомылэ лэшлү кьызыды-рехьакых, ау ахэр икьухэрэп шылэны-ггэм игьогущо урыклонэу узытэхьэкклэ. Мы лэныкьомклэ Нухэ еджакомэ ренэу джэуап афэхьуггэу. Литературэмклэ шлэныггэу аритырэм имызажы, ежэ ицлыфыггэклэ шысэтэхьыплэу ар сыди-гьокли шытыг, адыгэ хэбзэ зехьаклэм-клэ узышлэпкылын цыфыггэу. Сабыим

Дунаим утемытыжыи, лэуж дахэ кьэбгганэу, цыфмэ агу шлүклэ укыи-нэжымэ, узыхэкыжы-ггэхэмклэ насыпыггэ-шхоу шыт. Ащ фэдэу зи-гуггэу дахэкклэ кьэсшы сшлоиггэр зы адыгэлл икьуггэу, лэуж дахэ, лэуж нэф кьэзыггэ-наггэмэ ащышэу Бжэшло Нухэ. Гьэс-ныггэм лэф шызышлэу Нухэ зымышлэрэ тишьолгыр исэп плөми ухэукоштытэп.

Клэлэггэаджэ кьодыяггэп

псынклэу зэхешлэ зыгурэ зыпсэрэ хэзылэхьэу кьэзылотэрэ клэлэггэаджэм кьылорэр. Цыфэу ежэ шылэныггэм фаблэрэр ары зыгорэм ыгу мэшлуачэр изыдзэщтыр, шлэныггэм кьыфэзыггэу-уштыггэу. Илээс 30-м клахьэу, машлор зыпыустхьукырэ пхэцлэклэр шлэтэу ылыггэу шлэныггэм инэф, игьомылэ лэшлү клэлэггэаджэ Нухэ ахиггэаггэу.

Клэлэу риггэаджэрэмэ лэф адилшэ зыхьукклэ Нухэ гухэхьошхо хиггэуатэ-штыггэу. Зэрэклэлэггэаджэр зычимыггэ-ггупшэу, кьеклурэ сэмэркьэу дахэр адилшэу, еджакомэ лэф адилшэштыггэу.

Нухэ сабыимэ сыдыкли шысэ афэхуштыггэу. Урок ужжэм бэрэ кьыхэ-кыштыггэу нэжэ-лужьхэу, шьузабэхэу, зизакьоу псэхуэу чылэм дэхьэм риггэ-джэрэ клэлэхэр иггусэхэу ишлуаггэу ариггэклэу, пхэ е мэкьу кьафизжэ-жыштыми, афикьутэжыштыми, е яунашхэхэр афиггэпэтыжыштыми. Мы зеклуаггэхэмклэ Нухэ сабыимэ агуриггалоштыггэу жьыггэр бггэлэплэн, амалынчьэм удэлэпылэн, цыфы пэпчэ гуклэгуща кьыпкырыкылын, а гуклэгуща адрэ цыфым ыгу кьыдишэен, ыггэ-фэбэн зэрэфаер.

Шлэныггэу льяггэу иклэлэггэу кьы-хихыггэм дунэе культурэм илэггэплэхэм аклиггэхьажьхэзэ, лэпкь гупшысэм фицаггэу. Ар ыл шыщ шьыпкьэу, иггэшлэрэ гьомылэ лэшлү исэнэхьат рипхыггэу, хиггэаггэу.

Клэлэггэаджэ плөмэ, анахь мэхьанэу куоу, мэхьанэшхоу хэлпхьан лэп-кыштыггэр зэкклэ епэсыггэу Бжэшло Нухэ. Ишлэныггэклэ, сабыимэ еклопаклэу, гушылэклэу кьафиггэотын ыльэкышты-ггэмклэ, ежэ ицлыф гэггэпсылаггэклэ, исэмэркьэуэггэклэ, ишэн зэмыхьокыж-клэ узэхьопсэн, узыкырыпкылын, шысэ зытепхын цыфэу шытыг Нухэ. Ар клэлэггэаджэ лэпэлэсэхьуаггэу, клэлэплү шыпкьаггэу. Сыд фэдэрэ упчлэ уилэми, джэуап тэрэз ебггэотылэнэу, гьогу тэрэз утыришэнэу шытыг. Цыф лушыг, цыф зыларылоггэаггэу, лэф дэлшлэнклэ лэшлэхыггэу. Игупшысэхэр кууггэх, чы-жэу пхэрэ цыфэу шытыг. Адыгэ лэпкьым, адыгабзэм, адыгэ хэбзэм иггашлэ афэггэггэаггэу, неущ илэпкь, иньдэлфьыбзэ кьарыкьлоштым ыггэггэ-мэклэрэ цыфыггэу.

Нухэ адыгабзэкклэ дахэу зэрэгущы-штыггэм фэдэу дахэу гушылэу бэп бггэотыштыр. Непэ кьызнэсыггэм цыфмэ бэрэ алоу зэхэпхыштыт: «Уинасыпшэ Нухэ узэхихьэрэп, ащ о гушылэклэ

уиггэлэггэуштыггэу...» Ежэ Нухэ ыло-штыггэу: «Бзэ лаерэ лэпкь тхьамыклэрэ шылэп, цыф тхьамык шылэр нахь. Зыбзэ зымышлэжырэр, ащ елэпэклаоу, ар лум-пэм зышлырэр, тэрэзэу мыгушлырэр ары тхьамыклэр. Ащ фэдэу цыфым сэдакьэ тефэ, зэрэпфэлэклэу иакьыл кьэбггэушын, улэпылээ инь-дэлфьыбзэ илэшлуггэрэ ыкьуаггэу зэхэбггэшлэнхэ фае...» Нухэ опсэу-фэ бзэм дэлэжыггэу, бзэм фэлэжыггэу, бзэр ыггэлэжыггэу, исабыи плүггэу пэпчэ иньдэлфьыбзэ лэшлү луилыхьаныр, ар лэшлэу риггэшлыныр ипшэрылэ шьхьэлаггэу.

Сыд фэдэрэ уахьти, сыдрэ лэпхьани клэлэггэаджэр кьэралыггэм илофшлэ-клошхомэ ахалытэ. Тхакли еджакли зымышлэрэ сабыи гукгэбзэ цыкылоу кьыпшыггэу, о халпхьэрэр льяпсэ зыфэхьуни, акьыл кьэкьуаггэклэ зыш-тэцтэу уапашхэу кьытисхьэрэр еб-ггэджэныр, пплуныр, ар гьогу тэрэз тепшэныр, ифэшшэу чыплэ ащ шылэныггэм шьэбггэуштыныр охьтабэ зытеклодэрэ лэфшлэн кьынышхоу шыт.

Псы шыуаным лы дэггэу такьыр хэб-дзэу, улымылпэу бэрэ бггэажьомэ, хэткьухьажыи, илэшлуггэу членэ, аужым, лыггэми пшлэжырэр. Ау уфэсакьы-зэ, уналэ тетэу зыбггэажьокклэ, гухэхьо гьомылэу, гьэрет озыггэггэотэу мэхьу. Сабыири джащ фэдэ, ипунрэ иггэсэнэрэ уишшыпкьаггэу емыхьыллэмэ, уфэбэлэ-рэггэмэ, клэух тэрэзи фэлшын лэп-кыштытэп, «еджэггэу хьафизэу» иггашлэ кьыхьыштыт.

Тижьымэ алоштыггэу: «Сабыир тлэты-им фэдэ, узыфэе цыфыр хэлпхьакылын лэпкыштыт». Удэмышьхьахэу, уемызэ-шэу, зэхэшлык тэрэзым, зэхэшлык кьабзэм укьыпкырыкылызэ, лэшлуггэу фыуилэу блэжымэ, цыф шьыпкьэу, лэпкьым изы льяпсэу хьуштыт, хахьо фишлыштыт, шылэныггэшхоми епэсыггэу чыплэу шьыбыштыт, цыфышхьэм халы-тэрэ кьодыеу шымытэу, зышлуаггэу кьэ-зыггэагло, илэпкь иштытхьу языггэаглоу цыфэу хьуштыт. Нухэ лыггэу хэллыггэу, цыфыггэу хэллыггэу, адыгаггэу хэллыггэу, ныкьыллыггэу лэшлуггэу, шьхьэггэу гуклэгущаггэу, ты нэхьой хэллыггэу, гьу-нэггэу хьалэлыггэу, ныбджэггэу шьыпкьаггэу, клэлэггэаджэ шьыпкьаггэу.

Непэ Нухэ риггэаджэ пэпчэ шыщ горэхэр хэолыаггэу, зэкклэ плөми ухэ-мыукошнэу, исэмэркьэу дахэ кьахи-наггэу. Ежэ дунаим ехьжыггэми, ижэбзэ кьабзэ, ишхьэкклэфаггэу, игукгэбзэггэу,

ицлыфышлуггэу исабыи плүггэмэ кьа-фышинаггэу — непэ кьызнэсыггэм ахэр ялэушытылэхэу мэпсэху, ясабыи хэр аплух, алэжыкы.

Илээс пчэаггэу хьуггэу Нухэ кьы-зытхьемытыжыи, ау джы кьызнэсыггэм зышлэштыггэу ашчымыггэушаггэу агу кьэккыжыи, дахэкклэ иггуггэу ашлы. Сыд фэдэрэ лэф ыггэаглоу ыпшэу риль-хьажыггэми, зышхьамысыжыи, зэ-мыблэжыи, шьыпкьэныггэу хэлэу ыггэаглоуштыггэу, жьы кли лытэныггэу-шхо фашлызэ, иаужырэ мафэхэм анэс Нухэ кьыггэшлаггэу. Сымаджэ хьуи зэ-гьолыи, чылэм псы жьуаггэу теклаггэм фэдаггэу, нурэу, сэмэркьэу дэллыггэри нахь макклэ хьуггэу кьыпшлэштыггэу. Уишлуаггэу ебггэаглоушлэу шытыггэ-мэ, лэпылэу фэмыхьун, тичылэ иза-кьоп, адыгэ шьолырыми кьызнэнып сшлэшы, ау уз мыггэу кьыфэтэджыггэм зи хэлшлэхьанэу шытыггэу.

Нухэ мылэггэахэ фэдэ. Непэ нэ-сэу нэбгыритлэу зэлүклэмэ, «Нухэ илуа-ггэу», «Нухэ ишлыклэу» амылоу, иггуггэу дахэкклэ амышлэу зы мафи клорэп сшлэшы. Ари зы лыггэу шапхэ, ари зы насыпыггэу. Лэуж дахэу кьыггэ-наггэм лэпсэу пытэ ил: ишхьэггэу клэлэггэаджэ, джы пенсийм шыл, иджэ-ныкьо машло ымыггэаглоуасэу, иунап-чэу зэлухыггэу, илэнэ лэжьуиш мыхьа-мелэкклэ зэггэфаггэу мэпсэу. Нухэ-рэ ишхьэггэу Аминэтрэ пхьуиш аплуггэу, апшэрэ гьэсэнэггэу араггэ-ггэотыггэу. Плур янэ-ятэхэм яггэу ры-кьуаггэу — клэлэггэаджэ, анахьыклэр — врач-лаборант. Пхьорэлфьыблыи Нухэ иунэ-шагу кьаггэахэ, анахьы-жытлүмэ мыггэу мэкьумэщ институт-тыр кьаухы, зыру юрист хьуштыт, ад-рэр — экономист. Нухэ иунэу цыфы-ггэшхом иостыггэу шызэхьиггэнэггэаггэу джыри шэнэфы. Непэ Бжэшло Нухэ иунэ-шагу цыф зэхэхьапл, пхьорэлфь кьуапл, ныбджэггэу зэлүклэп.

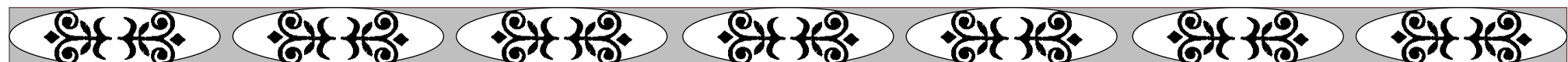
Нухэ ныбжыккылу иггашлэу ыухыггэ-ми, ныбжыккылу тхэккыжыггэми, ишылэ-ныггэу гьогу клэко дэдаггэми, лэакуи, чыли зэрэгущохэрэ лэуж нэф зыфи-шыжыныу иггэу ифаггэу. Риггэаджэггэ-хэм, лэф зыдишлаггэхэм, иньбджэггэу, икьоджэггэу, зышлэштыггэхэм зэкклэми цыфыггэу лэшырэ гуклэгуща кьабзэрэ зыхаггэотэрэ мыплкьыжыи мэшло льячлэу, мысэижыи псынэклэчэу ялэшт.

Нухэ ицлыфыггэу изеклоклэ за-фэрэ мыухыжыи. Ыггэхьаггэм, текло-ныггэу ышлырэмэ арыкьэрэмэ ащы-цыггэп, ренэу зыпкьэу итыггэу, ишлуаггэу кьыуиггэаглоуныи сыдиггэу фэхьазырыггэу, иджэуаггэу илэггэаглоу уашиггэаглоушты-ггэу. Уехьопсэнэу шытыггэу, лэф дэзы-шлэхэрэр зэкклэ ехьуапсэштыггэх. Кьум-пыл Кьадырбэч зэрилуаггэу: «Мыжьоу гьогубггэу лүлым фэдаггэу, иггашлэу сыдклэу цырылу ариггэуаггэу». Ащ фэдэу дахэу, сабыи плүмэ илоф иггукли ыпсэкли етыггэу, фэшшыпкьэу кьэзы-ггэшлаггэм иггашлэу хэткли гьэшлэшлэу фэлпэтытэ хьуштыт. Нухэ фэдэу цыф кьыпхьакыныр лэакомкли, чылэмкли, лэпкьымкли насыпыггэу.

Непэ Нухэ илоф сэ лысэггэаглоуатэ. Илээс 30 хьуггэу Пэнэхэс гурыт еджаплэм адыгабзэмрэ литературэмрэкклэ шьэсэггэаджэ. Урок пэпчэ Нухэ кьы-зычлэ сшлэшы, кьысфьышынэггэу, кьысэклэпхьэггэу сабыи плүклэ-амалы-шлэхэр кьыфэзэггэуфэдэхэзэ, лэушытылэ сшлэхэзэ, сиурокхэр зэхэсэггэх, са-быи хьу лэпкьым илэпсэдэчхэр шлэ-ныггэм кьыфэсэггэуштыт, ар алэ кьы-зэггэушхьаным сисэнэхьати, сицлыныггэи еспхыггэх. Сынасыпышлэу. Зыпшэу умыкьожышхьуштыт Клэлэггэаджэ шьып-кьаггэу Бжэшло Нухэ илоф лызыггэ-аглоуатэу сэлэжьэш, сиггэшлэу гьогуи хьалэлэу сэккыш, сызфэрэзэжыи, сы-гушхоу сэлэсэу.

ДЭГУФ Людмил.

Пэнэхэс гурыт еджаплэу N 7-м иклэ-лэггэаджэ.

(Кызыкълъыклорэ
мэпылфэгум и 24-м
кыдэкыгэ номерым ит).

Мыжобгум тэпчаныжым Гирей ыклэн-тылу пигэдыикыгэу кэтхыауаг. Наплэхэр сыдми кызытырихыгэу. Мыжэ зэтешыхэгэу цыклым, изакъуу зэрыс камерым, тыгы кыпсэрэп, нэфынэ цали кыридзэрэп. Апэдэдэ кызырагэтысхэм зыгорэм фигда-дэщтыг, зыфигдаэрэм ыцлэ кымышлэхэзэ бэдэд пэкэкыгээр. Зэгорэм генералым ышхыа кыхыажыг: Испунэ цыклур ары! Ымылэгум нахмышлэми, хэм кьолэбзыум ыжыкэ кызыэришлэрэм фэд, тыгэ кымыпсэми, джэцэ нэмазыр кызырэсыгырэгэу нэрышэ-гурышэклэ. Адрэ нэмаз шыгыохэри джащ фэдэх. «Игэо сифэжын. Сыпшыг. Тэклу зызгэ-псэфмэ амдэз сштэн. Етланэ нэмаз сшын». Ары шхыаеклэ, шыблэр кэо: «...ВСЕХ ШЕСТЕРЫХ... К СМЕРТНОЙ КАЗНИ... ЧЕРЕЗ ПОВЕШЕНИЕ...»

«Шыгырен дэдэ усшыжыг, — зэреложы еж-ежэрэу, хызырхэр зытемыл цыем ыгупэхэр самбырэу зыкли-упклэхэзэ, — цые шхонтлэ чыпцлэж!» Непэрэ Шкуро генералым ицые лэпклэ-ляпклэ ынэгу кыкляуцожыгыгэу. Плээгурэба, бадзи тетлысхыаг лоу пшлэштэп, ибжэ хызырхэр тыжыныпс егэшшогэклэ зэпытых. «Хызыр лупэф, фэмыф клэрак!» ылоты, хыкумым шызэлүклэхэ кэс Гирей гүклэ клэщыпцыкыштыгэу. Граждан заом игьом, генерал тэмэтель шьомбгош-хомэ зэхацыцлэ плонэу, лы пкые лхьэнчэ лэчэ-лэчэу цыклоу жышхо зыклэтыштыгээр ары лоу пшлэщыштэп джы! Зэгорэм Буденнэ пэклэхужыым ипый шуцлабзэщтыгээр арыми! Ежми, Кылыш Гирейи, ныбж маклэп илэр, — клэклэу кэплон хумэ, Петр Красновым ипхорэлф Семенр фон Панвицэ нылэп зэклэмэ анахыклэ дэдагэхэр! — ау мо илэс зытфы-зыхклэ еж нахыклэ лыж цыклым лэшэу ыгу егу, ынэ цыклухэр зэблэчхэу. Краснов лыж цыклыми ары, илэс тлокищэ пшыклуырэ зыныбжым; шхыа хуэрэ мынэу, шхыацыр кэрэбэ плоклабзэу; ынэхэр кэмэ пэклэ чанхэу. Доманови — жы дэдэ хыгэ. Джы гышлэу кьафэнэжыгэм икыхыагэщтым хэмэ яхани шыгуазэп. «...ВСЕХ ШЕСТЕРЫХ... К СМЕРТНОЙ КАЗНИ... ЧЕРЕЗ ПОВЕШЕНИЕ...» Шхыэм кыбэдзэжырэр гунэнч. Ежым, Гирей, шэны зэрэфэхужыгэр нэфэшхыаф. Нэмазлыкым теуцон зыхыуклэ дунэ лофхэр зэклэ шхыэм регэзыкых, кьэбзэ-лябзэу гум реукэ-бзыкых...

«Пкыхыплэ дэгьоп, си Рабихыат...» — ятлуани кыклялотыкыжы бзылфыгэ тлурисэм. «Сшлэрэп... Мысырхыан...» Рабихыати ехэрэхышэжы. Бэслынэибзэп, ау зэхышэр дэдэх, тлэклэ шлэ кэс шэзожыем едыргы: «а Рэмэзан, ауштэу осыр умышх; а Рэмэзан, пчый кыригэжыжымы, уклэгжын, хэт сэ етланэ кыозгэлэзэщтыр; а Рэмэзан...» Рэмэзанэм ехыуасэ генералыжыр. Еж ылушхыа зэпыгэу-шыкыг. Псыфалэр ылуклоц кытысхыаг. Зэзакъо ланэр осым кычылгэбэу моу зылуитэкьонклэ ерэши!.. Хыау, нэкыр еж ылыг! «Убэслынея, хыау-мэ укэбэрдея?» Хыау, бэслынэеп, Кьэбэртае шыщ бзылфыгэу цыклур, Гьозэ Хьэжэрэт оркым ыпху, ары, ыцлэр Рабихыат. Рабихыат — Кыакые белэ офицерэу шымылэжым ишэузыг. Рэмэзанэр ащ иклэлэп, еж ышнахык нах.

...Джыдэдэр ары нылэп генералым ыгу кызысысыгээр. Лэшэу кыфыригэшлаг. Кыгэшлагэм джырэ фэдэу изакъоу зычыжыжыуэны нибжы кыхыакыгэу. Хыау, бэмышлэу зыгузэжыуаплэ пэкэкыг, Италием зыфыхыажыгыгээр. Большевикмэ ялофклэ. Ежыри, шыпкэ, тлэклэ икыулоу ащ егупшысэгыгээр: ары, шыпкэ, Адольф игенералми тхыагэпцыгэ-хьоршэры-

гээр кыдызэрахыгэаг, дэлохыклаеу агэдэлэхыг. Хыалэлаеу Кавказэу зыдагэклогыагэм кышыхыаулыг, бгэдэлон е хымэ-хыарам зэфэбгэхун а кыушхыа лэпэ чыжэмэ арысыгээр. Урыси, адыги, ермэли, цыхыани... зэралоу большевикхэр зыгүклэ зымыш-тагэхэр кыибгэотэжыштыгээр. Адэ ащ ахэмыхэ-ахэмыкыж бэрджахы-пидзыкыж горэ кьогу горэм кыкьобгэотэныгэу, Кыушхыа Сэлэтым, адрэ Нэцыкыо клалэм фэдэу. Ары шхыаеу, ахэм афэдэми «советскэм илэшүгэклэ» зэмзэмыпсыр, а «джаур псылэзэгужыр», зылуыфагэу ахэтыгээр, щэч хэплхыажыныуи шытыгээр. Коммунистмэ афызэклэбгэ-

офицер шэ зытлур, цыхыэшлэгум дэдэу, ыкыби кыдэуцаг.

Джащ фэдэ зыкэшлэжыгы-зыкэшлэжыгы лэхыан «рэхыатыгэуаг» мыщ ыпэклэ нэлуасэ шыуфэсшыгыгэу Кыакые Рабихыат пкыхыплэр зышылэгыгэуагээр. Тхыаыклэгэу кызыр-рыклоп, бэп тыригэшлэщтыр, нэфаплэ хыуштыр, гумызэгэжымы, еж зэришэныжэу, кыурауи кыридзэштэп нах: «Ый, шыу, сыд кысшышлыштыгэу, сыхэрэпкэу лубыжыых», — дигэу-зыеныш, аузыпкэми, нэгүф-жэбгэу нэтлэбгэошхоу щышт. «А сыхэрэпкэу (бзыужые!) лубыжыыхэр», — ыломэ, сэмэркэу адишлызэ, сыдигьокли агу ымыгэклодынэу клэгулызэ, бзыл-

ЦУЕКЪО ЮНЫС

Дзэпэщэжыым наужырэ ахышам нэмаз

Рассказ

блынхэр е «коммунистмэ яфэшэуашэ яжыгэгэот» плоныш, лашэ алэклэпхыан-ыр лэшэу шынэгыуагэу. Джары ышхыа кызыкырихыжыгээр. Нахыбэклэ генералыр зыфэеж мы дунаишхом тетыжыгээр. Лэшлэгүклэр кызышхыгэу дэдэм Отечествэм присягэу афишы-гагэм текошыкыгэу нахмышлэми. Жыгэоми загорэ «лушклэшлэзэ» дунэ дагьор генералым кыдыригэжыаг: «джэныкьом, амал илэмэ, джэныкьом гүмрэ шхыэмрэ егэшлүх» ело. Арба, ыгүклэ, Италием кыпэ, Париж зыкли-дзыжыгыгээр, шыу-клалэу дэсхэм афэж. Жы ызыхыкы лэхылышчы-хэр нахыбэрэ плээгүхэ пшлоигэу зэпыт. Джары ичыгуж тхыамэфишым кызытэм, зыфэмыплэжыжэу, игупсэ чылэжхэр кызыклихыгэагээр. Уахыер кыфэклогэгыштын. Зыпчы-хэ горэм джац нэмазыр ышыгэу, тэпчаным телэзэ, оредым мыжобгум кыпхыриутыг:

Хыаныкьом итарантасыр пхэ-джэшыуиц, о-уиу!

Шыжышэу ащ клэшлагэр клэджэ-шыуиц, о...

Пшыжышэблэ кышызэхихыгэаг. Кымэфэ гузыгу плоу умышлэнэу ду-наир фэбэ дэдаг. Чыг шхыаепм пыс клэлу цыклур арыгэу кыхыэздэг-гэагээр, мэлышэу пэлэ пырцэжэу шхыащыгуагэм нэхэр кымыгэаплэ-хэу.

4

«...ВСЕХ ШЕСТЕРЫХ... К СМЕРТНОЙ КАЗНИ... ЧЕРЕЗ ПОВЕШЕНИЕ...» Гьореклопагэу Австрие хэгэгум кы-хыахи, Грофельхоф чыгум, псыхыо лушом пэлүлэшэуагэу, щэтыр кэлэ цыклур зышызэтырагэпсыхэм, Султлан Гирей ай ыгу кызырэчэфы-жыгыгээр! Ащыгуми ышхыа кыула-шлоти, «хыашхуэрэу» кышыштыг. Пшэшэжымы, мы дунаишхом лфыгэу закыу шырилэм, ылапэ ылыгэу кьэзэ-рэхэкыштыгээр. Сыдми, кынлэжыг пстэури кызыранэкыг плонэу, бгы-рыс мэхэаджырмэ агуи ягугуи кьэла-клэм шагэатлыгыгэаг. Англичанмэ лэпыгэушхо адишыгэу Кылыш Ги-рейи, генерал мышынежымы, идзэ икы-улыкыу лофхэр шукулаеу зэпигэфэ-жыгыгэаг. Кавказыр кьэзыбгынегэу

фыгэхэр генералым егэгүшхох. Арэу щытми, «хыэрэпкэу лубыжыыхэр» «зы-горэм» лэшэу кыгэщтэгыагэу: «Ары шхыаеу, зиусхыан, о утимижэ хумэ, хэта тэ тыкэзэгэгунэщтыр?..»

Тыгоспчыхыа хыапс щагум дэтхэ-зэ Кылыш Гирей чыгу чыжэ кыри-нэгэу бгырыс-мэхэаджырмэ ыгу афэ-гүгэу. Узэрэхыулыгыгэуи пфэщэчы-рэл мы темыр шылэ щтыргыкышхыэр. Нэпсыр кыкыгэзэтэкы. «О утимижэ хумэ...» «Сыдэу шэу шыуехуулэра, сыхэрэпкэу лубыжыыхэр?..» Бзылфыгэу нах егэзыгэхэм кымэфэ шыгыш-фабэхэр, клэцыкылумэ апае лэкыо-пылхыа тлэклэ-шэоклухэр, тыдэ кы-хиутымы, амал зэрилэклэ, бжыхэрэ кьафищэфыштыгэх...

Зэклэм джэрзэп, хрусталь мэкэу кьэбзэ дахэр генералым ытхыаклумэ кыридзэг. Мытапэкли арыгэу, Ба-ден-кьалэ кызырашчыжыыхэ пчыхэ дэдэм. ЛУБЯНКЭ хыапсым кызычла-гэтысхыахэм. Ащыгуми зыллэужыгэу «Та-а-ау-у-у! Та-а-ау-у-у! Та-а-ау-у-у!» дахэр кышлэгыагэу нах. Ныпчыхэрэ кымэфэ щтыргыкышхыа жы кьэб-зэ хыалэмэтым зэрелэсэ, шлагом ишлэгэжэу зэпэцужы: «Та-а-ау-у-у! Та-а-ау-у-у! Та-а-ау-у-у!..»

Апэралшэу Юденбург-кьалэ эмигрант генерал нэбгирхэм лэху-лэхыуэр кьа-щытыралхыгэагэу. Ащ кырашчыжи, етланэ Баден дэт кьалэ хыапсым чэ-щым кырашлэжыгыгэагэу. Бисым-лахы ылуи, СМЕРШ-ым иофицер еж Султлан Кылыш Гирей кызыдырегэ-жым, апэрэ упчлэу мары кырытыгээр: «О, зиусхыан генерал, шыпкэа адэ, уиунагэу фэдиз уилэблэнагэу кызы-рэуалэпэрэр?» Гирей щыгыгэу. «А мы-ыл, улэшэ?» — ылуи, адыгэмэ ахэлэ лурылупчэу цыклур ыгу кыпылэдэ-жыгыг. «Сылэшмэ тыгэм сигэжыу-на!..» Тлэклэ тыригэаши етланэ кылуаг: «Ащклэ кыюслон сшлэрэп, ау «иунагэу фэдызыр иделагэу» тлоу тэ, адыгэхэм, гушылэжэу тхэлэ». Кьеплэ-кьеплэ, мэхэаджэу шыкылу фэсакыпэзэ, майорым джы нах кыгэкэлэпгы: «В двадцать четвертом году во Франции был создан «Российский общевойс-ковой союз», вы сотрудничали с этим Союзом?» Ятлуани: «Народная партия

горцев Северного Кавказа» выступа-ла за свержение Советской власти и создание буржуазной Северо-Кав-казской республики...»

Нэужыр, аэрэпланклэ Баден-кьалэ кыпэгунэгэу аэродромым кытыра-хыуэ, Отечествэм присягэу ратыгэм емыпцыжыгыгэу дзэпэщэжыхэр, Мос-ква кызырахылыжыхэклэ ары, «Дикэ дивизиер» зезыщэщтыгэу пэщэжыр нахы нах кыуоу «зыхагэзыхыащтыр», мыдэ кыуау клогэу бгырысмэ яшэклохэу гу плырмэ, хыэклэ-кыуаклэр мээ цу-ным кызырэщырафэклэрэр ежым ынэгу кыклягэуцожэу зэпытэу. Сыд залуи, тауштэу заши, марышэу щэуаплэм, «...ВСЕХ ШЕСТЕРЫХ... К СМЕРТНОЙ КАЗНИ... ЧЕРЕЗ ПОВЕШЕНИЕ...» с т а л и н с к э щ э у а п л э м кырафылагэу.

Тарихым ижыбгэжэ зэрэдзэ-жых...

Шыблэр мэгуагэу. Пчыклэр мэ-джэу...

Дунэаклэр ыльэ теуцо...

Гирей ауужырэу непэ кызагэгүшчы-лэжым, «игыусэмэ» афэдэу «псауу сыкэжыгуанэмэ», кьэкуагэмэ-кло-жыгэмэу ригэалоу рикыуэху-кыри-кыуахыауу зыригэукулыхыагээр. Бгэ-шэхун плэжыштыгээр инэралыжыр: апэрэ мафэм, джа июным и 4-м, лэху-лэхуур телэу аэродромым кызы-тырашом, СССР-м депортировать ашы-нэу союзникмэ фитыныгэу зэрамылэм, ауужыпкэм, ыныбжэу зэрэхэклотагэм изакыоми, шымыгуазэу шытыгээр. Кылогэу закьор анахы игыуаджэу кызышхыакыгэу лэхыанми Урысыем присягэу ратыгэм зэзакыу нэмылэми зэремыпцыжыгээр ары...

...Мыжобгэуцыгэу дылу-дышым игээр, фэбэгэаклэ хэлэу, мы ауужырэ ма-зэхэм бэрэ ыгу кыредзэжы: «пол-ковник цыклур» бэ шлэн, маклэ телшэн, джы мырэуштэу «лофым» зыкы-зэрэзэрихыокыштым апэрэ мэфэ шып-кэми енуегыагэу: «Инджылызэ пра-вительствэм тэ, черкес белоэмигран-тхэм, тырищыкылагэу. Цыхыа кытфишлэу тилэпылэгум кызырэклэмылэлуштыр сипэлэжыи кьешлэ. Пшыгупшэжыгы-щтын ынэшлу тышыгуауу герман им-периализмэм ипчэлэу тызэрэлутыгээр». Генералым ежымы мырэуштэу ылоныш кыхыгэахыошт: «Инджылызым ихьор-шэрыгэу сэ сэмыгэшлэжэ, «полков-ник цыклур». Пачыхыагу Урысыер Кавказым кыбани тызэрипхыохэу, лэпэсэ тегэжыуу тыригэжыу зэхум, Инджылызым тижхэр бэрэ кызыэкли-гэблыштыгэу, кьаделэнэу ыломэ, кьогу кьолэдэжэу. А пстэуми, ащ нахы-баломи, уемынэгуй, сэри сачыгуаз, сачыгуаз шхыаеу, ори зэрэплэжыоу, нэмыклэу кыуаплэу тилэп...»

Пачыхыагуу зэхакыутагэу Уры-сыер кызыбгынежым генералым иди-визие цыхыа фишлэу зэрищлэжыым илагээр.

Гэштэ пчыхыпэ дахэм щэтыр кьэлэ цыклым псыхыоу блэсыкырэм инэп-кышхыа зэрэгэгүшчылэхэу дзэ пэ-щэжымырэ «полковник цыклумрэ» те-тыгэу, шыпкэуи гумэкыгэушхо хэфагэахэу. Ащыгум союзникмэ агу «кыхыагэми», нэужклэу мырэуштэу хэбзэнчыагэклэ кьадэзекложышхыа, хэшлыкыу фырылагээр...

5

Улэгыай Сергей итэмэтельмэ яина-гэклэ дзэ пэщэжыым кышыгыаклэрэ шылэп. Улэгыайри — генерал, ау мыд-рэм бэдэдэклэ нахы нах лэхыанчэу кьогу од цыкыгу. Умышлэмэ, инэрал тэмэтель джэдэжымэ плыр зэхацыцлэу, зали хамыгэахэу фэд! Джары, «хы-эрэпкэу лубыжыыхэр» мыщ ыпэклэ пкыхыаплэм кыкылигэащтыгэу «о утимижэ хумэ, хэт тэ тыкыгэгэу-нэшта» алоу кызытхыаусыкылэхэклэ, «Улэгыай Сергей полковник цыклым шыкугыгэгунэшт», — зыкларилоштыр.

(Джыри кыкылыжыкыштыр).

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Ыпклэ зыхэмыль гъэсэныгъэ джыри еджаплэм мыкloxэрэм ягъэгъотыгъэнымклэ, пэублэ, гурыт (икъу) гъэсэныгъэ, гъэсэныгъэ шъхьалэ ягъэгъотыгъэнымклэ, джащ фэдэу къэралыгъо, муниципальнэ учреждениехэм гъэсэныгъэ тедзэ ащягъэгъотыгъэнымклэ цыфхэм фитыныгъэу ялэхэр къыдэлъытэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу къэралыгъом мылькоу къытлупщырэмклэ шапхъэхэм яхьылагъ» зыфилорэм кӀуачлэ имылэжъэу лъытэгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2014-рэ ильэсым мэзаем и 12-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Ыпклэ зыхэмыль гъэсэныгъэ джыри еджаплэм мыкloxэрэм ягъэгъотыгъэнымклэ, пэублэ, гурыт (икъу) гъэсэныгъэ, гъэсэныгъэ шъхьалэ ягъэгъотыгъэнымклэ, джащ фэдэу къэралыгъо, муниципальнэ учреждениехэм гъэсэныгъэ тедзэ ащягъэгъотыгъэнымклэ цыфхэм фитыныгъэу ялэхэр къыдэлъытэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу къэралыгъом мылькоу къытлупщырэмклэ шапхъэхэм яхьылагъ» зыфилорэм кӀуачлэ имылэжъэу лъытэгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2009-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 8-м аштагъэу N 310-р зытетэу «Ыпклэ зыхэмыль гъэсэныгъэ джыри еджаплэм мыкloxэрэм ягъэгъотыгъэнымклэ, пэублэ, гурыт (икъу) гъэсэныгъэ, гъэсэныгъэ шъхьалэ ягъэгъотыгъэнымклэ, джащ фэдэу къэралыгъо, муниципальнэ учреждениехэм гъэсэныгъэ тедзэ ащягъэгъотыгъэнымклэ цыфхэм фитыныгъэу ялэхэр къыдэлъытэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу къэралыгъом мылькоу къытлупщырэмклэ шапхъэхэм яхьылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Респуб-

ликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2009, N 12) кӀуачлэ имылэжъэу лъытэгъэнэу.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачлэ илэ зыхьурэр

Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы Законом кӀуачлэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэрэ ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. МыекӀуапэ, мэзаем и 18, 2014-рэ ильэс N 276

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2007-рэ ильэсым мэкъуогъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 101-р зытетэу «Розничнэ бэдзэрхэр Адыгэ Республикэм щызэхэщэгъэнхэм ехьылагъ» зыфилорэм зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэным фэгъэхьыгъ

2006-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 271-р зытетэу «Розничнэ бэдзэрхэмрэ Урысые Федерацием Ioфшлэнымклэ и Кодекс зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэмрэ яхьылагъ» зыфилорэм, Адыгэ Республикэм и Законэу 2007-рэ ильэсым мэкъуогъум и 4-м аштагъэу N 91-р зытетэу «Розничнэ бэдзэрхэр зэхэщэгъэнхэм ехьылагъ» зыфилорэм адиштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет унашъо ешы:

1. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2007-рэ ильэсым мэкъуогъум и 18-м ышыгъэ унашъоу N 101-р зытетэу «Розничнэ бэдзэрхэр Адыгэ Республикэм щызэхэщэгъэнхэм ехьылагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2007, N 6, 7; 2008, N 7; 2009, N 7; 2010, N 7; 2011, N 4; 2013, N 3) гуадзэм диштэу зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэнэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кӀуачлэ илэ мэхьу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПИЛ Мурат

къ. МыекӀуапэ, мэзаем и 17, 2014-рэ ильэс N 22

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Къэралыгъо фэло-фашлэу «Унагъохэм, сэкъатныгъэ зилэ, зипсауныгъэкӀэ щыкӀагъэ зилэ кӀэлэцӀыкӀухэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр стационар учреждениехэм ащыгъэцӀэгъэнхэр» зыфилорэр зэхэщэгъэным пӀае Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Адмнистративнэ регламент зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ ильэсым жьоныгъуаклэм и 16-м ышыгъэ унашъоу N 105-р зытетэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рэ ильэсым бэдзэогъум и 12-м ышыгъэ унашъоу N 138-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀэкӀо кӀулыкӀухэм къэралыгъо пшъэрылхэм ягъэцӀэкӀэнкӀэ административнэ регламентхэмрэ къэралыгъо фэло-фашлэхэм язэхэщэгъэнхэр» зыфилорэр зэхэщэгъэным пӀае Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Адмнистративнэ регламентэу Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2012-рэ ильэсым мэзаем и 7-м ышыгъэ унашъоу N 24-р зытетымкӀэ аухэсыгъэм гуадзэм диштэу зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу.

1. Къэралыгъо фэло-фашлэу «Унагъохэм, сэкъатныгъэ зилэ, зипсауныгъэкӀэ щыкӀагъэ зилэ кӀэлэцӀыкӀухэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр стационар учреждениехэм ащыгъэцӀэгъэнхэр» зыфилорэр зэхэщэгъэным пӀае Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Адмнистративнэ регламентэу Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2012-рэ ильэсым мэзаем и 7-м ышыгъэ унашъоу N 24-р зытетымкӀэ аухэсыгъэм гуадзэм диштэу зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀэкӀо кӀулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;

— къыхаутыным пӀае гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакции, мазэ къэс къыдӀкӀырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфилорэм алэ-кӀигъэхьанэу;

— Урысые Федерацием ишӀолъырхэм яшӀпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пӀае Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэлорышлӀапӀэ мы унашъор лӀкӀигъэхьанэу.

3. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мѐфи 10 зытешӀэкӀэ мы унашъом кӀуачлэ илэ мэхьу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. МыекӀуапэ, мэзаем и 14, 2014-рэ ильэс N 40

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Унашъоу «Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ икомиссиеу «Ioфшлэным иветеран» зыфилорэ цӀэр афэгъэшъошэгъэным епхыгъэ Ioфыгъохэм ахаплъэрэм ехьылагъ» зыфилорэм зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ кадрэ зэхьоклыныгъэхэу фэхьугъэхэм япхыгъэу унашъо ешы:

1. Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2010-рэ ильэсым мӀэлылфэгъум и 6-м ышыгъэ унашъоу N 81-р зытетэу «Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ икомиссиеу «Ioфшлэным иветеран» зыфилорэ цӀэр афэгъэшъошэгъэным епхыгъэ Ioфыгъохэм ахаплъэрэм ехьылагъ» зыфилорэм мыщ фэдэ зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) гуадзэу N 1-у «Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ икомиссиеу «Ioфшлэным иветеран» зыфилорэ цӀэр афэгъэшъошэгъэным епхыгъэ Ioфыгъохэм ахаплъэрэм мыщ голь гуадзэм диштэу икӀэрыкӀэу къэтыжыгъэнэу;

2) гуадзэу N 2-м я 10-рэ пунктӀр хэгъэхьогъэнэу ыкӀи ар мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«10. Комиссием исекретарь щымылэ зыхьукӀэ, мы Положением ия 9-рэ пункт къыщыдэлъытэгъэ пшъэрылхэр комиссием итхьаматэ игуадзэ егъэцӀагъэх.»

3. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀэкӀо кӀулыкӀухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;

— къыхаутыным пӀае гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакции, мазэ къэс къыдӀкӀырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр» зыфилорэм алэ-кӀигъэхьанэу;

— Урысые Федерацием ишӀолъырхэм яшӀпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пӀае Урысые Федерацием юстициемкӀэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэлорышлӀапӀэ мы унашъор лӀкӀигъэхьанэу.

4. ЗыкӀатхэхэрэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кӀуачлэ илэ мэхьу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. МыекӀуапэ, гъэтхӀапэм и 4, 2014-рэ ильэс N 55

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2014-рэ ильэсым гъэтхӀапэм и 4-м ышыгъэ унашъоу N 55-р зытетым игуадз

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ икомиссиеу «Ioфшлэным иветеран» зыфилорэ цӀэр афэгъэшъошэгъэным епхыгъэ Ioфыгъохэм ахаплъэрэм хэтхэр

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ иминистрэ игуадз, комиссием итхьамат

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ цыфхэм социальнэ лӀпылӀэгъу ягъэгъотыгъэнымкӀэ иотдел ипащэ игуадз, комиссием исекретарь

Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ цыфхэм социальнэ лӀпылӀэгъу ягъэгъотыгъэнымкӀэ иотдел ипащ, комиссием итхьаматэ игуадз Адыгэ Республикэм Ioфшлэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ икӀэбар-правовой отдел ипащ

Адыгэ Республикэм финансхэмкӀэ и Министерствэ социальнэ отраслэхэм бюджет политикэр ащызехьэгъэнымкӀэ иотдел ипащ (зэрэзэгъыхэрэм тетэу)

Адыгэ Республикэм и Лышхъэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации къэралыгъо кӀулыкӀуымкӀэ ыкӀи кадрэ политикэмкӀэ и ГъэлорышлӀапӀэ иконсультант шъхьал (зэрэзэгъыхэрэм тетэу)

Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет итхьамат (зэрэзэгъыхэрэм тетэу)

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерация итхьаматэ игуадз (зэрэзэгъыхэрэм тетэу).

КІЭЛЭЦЫКІУХЭМРЭ ПІУНЫГЪЭМРЭ

Мыекьуапэ щызэхащэгъэ студиеу «Пластилиным» кІэлэцыкІухэр кыщэщох. Елена Петров япашэу лъэпкэ зэфэшхьафхэм яискусствэ еджа-клохэм арагъашІэ. Адыгэ къэшъокІо купэу «Зэрэдахэр» фестивалхэм, мэфэкІ зэхахьэхэм ахэлэжъэ, щытхьуцІэхэр кыфагъэшъуашэх.

КъэшъокІо купэу «Зэрэдахэр».

«Зэрэдахэм» егъэдахэх

— Илэси 3 хьугъэу «Зэрэдахэм» кІэлэцыкІоу хэтхэм сэфэраз, — кьелуатэ художественнэ пашэу Исметэ Фатимэ. — Ставрополь, Налшык, нэмыкІхэм тащылагъ. Патриотическэ плуныгъэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэхэр еджэплэ шьыпкэ афэхьух.

ТекІоныгъэм ия 69-рэ илээс ипэгъокІэу «Зэрэдахэр» мэфэкІ зэхахьэм ахэлэжъагъ. Чэтыжъ Асхьад, Гыщ Расул, Къэрдэнэ Доян, Теуцожъ Дэнэф, КІошъэ Бислэан, Къэрдэнэ Тамерлан, Драбинко Давид мыекьопэ кьэлэ паркым кыщы-

шъуагъэх. Адыгэ шъуашэхэр ащыгъэу пчэгум кызехьэхэм, искусствэр зикласэхэр Іэгу афытеуагъэх. КІэлэцыкІухэр лъапэхэмкІэ зэрэуцухэрэр, дахэу зэрэфэпагъэхэм диштэу лъэпкэ къашъом икупкІ лъылэсынхэ зэралъэкІырэр тигопагъ.

Чэтыжъ Асхьад, Гыщ Расул, Теуцожъ Дэнэф, КІошъэ Бислэан, нэмыкІхэм лъэпкэ къашъохэр ашлогъэшІэгъонх. Сьд фэдэ сэнэхьат щыІэныгъэм кыщыхахьыцми, ансамблэм зэрэхэтыгъэхэр фэдэ афэхьуцт, гукъэкІыжъ дахэу ялэцт.

ФУТБОЛ. ЯТІОНЭРЭ КУПЫР

Жьоныгуаклэм и 8-м ятІонэрэ купым хэт футбол командэхэм я 29-рэ ешІэгъухэр ялагъэх. ЗэлукІэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

Пчъагъэр тифедэп

«Витязь» — «Олимпия» — 2:1, «Астрахань» — «Таганрог» — 4:0, «Газпром» — «Волгарь» — 0:2, СКВО — «Черноморец» — 1:4, МИТОС — «Краснодар-2» — 2:1, «Биолог» — «Терек-2» — 2:2, «Энергия» — «Дагдизель» — 0:1, «Мэщыкьу» — «Зэкьошныгъ» — 1:0, «Алания-Д» — «Торпедо» — 2:1.

Чыплэхэр

1. «Волгарь» — 75
2. «Черноморец» — 72
3. «Дагдизель» — 51
4. «Олимпия» — 51

5. МИТОС — 49
6. «Витязь» — 47
7. СКВО — 45
8. «Торпедо» — 44
9. «Астрахань» — 43
10. «Газпром» — 39
11. «Таганрог» — 33
12. «Зэкьошныгъ» — 30
13. «Биолог» — 30
14. «Алания-Д» — 26
15. «Терек-2» — 26
16. «Мэщыкьу» — 24
17. «Краснодар-2» — 22
18. «Энергия» — 18.

«Зэкьошныгъэм» тыгуасэ зичэзыу ешІэгъу Мыекьуапэ щырилагъ. Крымскэ икомандэу «Витязь» зыфилорэм Іуклагъ.

ФУТБОЛ. ПРЕМЬЕР-ЛИГЭР

ТекІоныгъэр жьым фэтэгъадэ

Урысыем ифутбол командэ анахь лъэшхэр зыхэт купым я 29-рэ ешІэгъухэр щыкІуагъэх. Медальхэр кьыдэзыхьыцтхэр язэрэмыгъашІэу командэхэр зэнэкьокъух. «Зенитым» ошІэ-дэмышІэу «Динамо» кытекІуагъ. Ащ дакІоу, Санкт-Петербург щыкІогъэ зэлукІэгъум бырсырхэр кызыдихьыгъэх.

ЕшІэгъур аухынкІэ такыкыи 4 фэдиз кьэнагъэу (судьям хигъэхьошт уахьтэр кьыдэтлытэрэп) стадионым дэсхэм ащыщыбэ ешІаплэм кыхьагъ, спортым димыштэрэ зекІуакІэхэр зэрэхьэхэзэ, спортсменхэм дысэу адзекІуагъэх. Судьям футболистхэр ешІаплэм зэрэищыжыгъэхэр хэкІыплэ тэрэзэу тэлъытэ. Полицием икьулыкьушІэхэр ащ фэдэ хьугъэ-шлагъэхэм афэмыхьазырхэу кычІэкІыгъ. Шьыпкэ, ешІаплэм кыхьэгъэ бээджа-шІэхэр псынклэу тетІысхьаплэхэм якІужьхэу фежъагъэх — зэрэщынагъэхэр кьахэщыцтыгъ.

Хэт сьд ылоштми, стадионым шапхьэхэр зэрэщаукьуагъэхэм дунаим щыцІэрыІо кьалэу Санкт-Петербург (Ленинград) ыгъэдэхэгъэп. Лажъэ зІэхэр агъэпщынэнхэ фае бырсырым нэмыкІ кьалэхэм защымыушъомбгъуным фэшІ. «Зенит» зы ешІэгъур зэрэшІуахьыгъэм кыпкырыкІэу дышъэ медальхэм апэчыжъэ хьугъэу плытэ хьуцт. «Локомотиврэ» ЦСКА-мрэ яешІэгъухэр зэраухыцтхэм ялбытыгъэр бэ.

ЕшІэгъухэр

«Терек» — «Волга» — 2:0 (0:0), «Спартак» — «Амкар»

— 1:0 (1:0), «Крылья Советов» — «Рубин» — 0:4 (0:1), «Урал» — «Кубань» — 2:1 (1:1), «Зенит» — «Динамо» — 2:4 (1:1), «Ростов» — «Локомотив» — 2:0 (1:0), «Краснодар» — «Анжи» — 1:0 (1:0), ЦСКА — «Томь» — 2:0 (0:0).

Зэтэгъапшэх

1. ЦСКА — 61
2. «Зенит» — 60
3. «Локомотив» — 59
4. «Динамо» — 52
5. «Краснодар» — 49
6. «Спартак» — 47
7. «Ростов» — 39
8. «Кубань» — 38
9. «Рубин» — 37
10. «Амкар» — 37
11. «Терек» — 32
12. «Урал» — 31
13. «Томь» — 28
14. «Кр. Советов» — 26

15. «Волга» — 21
16. «Анжи» — 20.

Я 30-рэ ешІэгъухэр

«Амкар» — «Краснодар»
«Анжи» — «Крылья Советов»
«Спартак» — «Динамо»
«Кубань» — «Зенит»
«Рубин» — «Терек»
ЦСКА — «Локомотив»
«Томь» — «Ростов»
«Волга» — «Урал».

ТекІоныгъэр жьым фэдэу зыщыкІэгъэ командэхэр: ЦСКА, «Зенит», «Локомотив» — ахэр медальхэр зыхьыцтхэр арых. Европэм икубокхэм афэбэнэнхэм фэшІ нэмыкІ командэхэри текІоныгъэр кьыдахынэу мэгугъэх. ЕшІэгъухэр жьоныгуаклэм и 15-м ялэцтых.

НэкІубгъор
зыгъэхьазыргъэр
ЕМТІЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэр
ыкІи кьыдэзы-
гъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкэ ІофхэмкІэ, ІэкІыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи кьэбар жьугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыхьыцІыр:

385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэлъы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпІэ гъэІоры-
шІапл, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
кь. Мыекьуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр

4000

Индексхэр

52161

52162

Зак. 1307

Хэутыным
узщыкІэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор
шъхьаІэр

Дэрбэ Тимур

Редактор
шъхьаІэм
иапэрэ гуадзэр

МэщІэкьо
Саид

Редактор
шъхьаІэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретарыр
Хьурмэ Хьусен